

Euroopa Liidu
Nõukogu

Brüssel, 24. veebruar 2023
(OR. en)

6845/23

Institutsioonidevaheline
dokument:
2023/0046(COD)

TELECOM 50
COMPET 146
MI 140
IA 32
CODEC 262

ETTEPANEK

Saatja:	Euroopa Komisjoni peasekretär, allkirjastanud Martine DEPREZ, direktor
Kättesaamise kuupäev:	23. veebruar 2023
Saaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopa Liidu Nõukogu peasekretär
Komisjoni dok nr:	COM(2023) 94 final
Teema:	Ettepanek: EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS, mis käsitleb meetmeid, millega vähendada elektroonilise side gigabitivõrkude kasutuselevõtu kulusid, ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2014/61/EL (gigabititaristu määrus)

Käesolevaga edastatakse delegatsioonidele dokument COM(2023) 94 final.

Lisatud: COM(2023) 94 final

EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 23.2.2023
COM(2023) 94 final

2023/0046 (COD)

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

mis käsitleb meetmeid, millega vähendada elektroonilise side gigabitivõrkude kasutuselevõtu kulusid, ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2014/61/EL (gigabititaristu määrus)

{SEC(2023) 96 final} - {SWD(2023) 46 final} - {SWD(2023) 47 final}

SELETUSKIRI

1. ETTEPANEKU TAUST

• Ettepaneku põhjused ja eesmärgid

Kvaliteetne digitaristu on kogu majanduse üha olulisem alustala, millel on sama oluline koht kui elektri-, gaasi-, vee ja transpordivõrkudel. Kõikjal ELis kõigi jaoks kättesaadavast kvaliteetsest ja turvalisest ühenduvusest on saamas eeltingimus sellele, et pakkuda nüüdisaegsetel võrguteenustel ja kiirel internetiühendusel põhinevaid kestlikke majanduslikke ja sotsiaalseid hüvesid.

Arvestades digitehnoloogia kiiret arengut, tuleb teha märkimisväärsed investeeringuid võrkudesse, et pidada sammu vajadusega üha suuremate läbilaskekiiruste järele. 2020. aasta teatises „Euroopa digituleviku kujundamine“¹ esitati hinnang, et ainult digitaristu ja -võrkude osas ulatub ELi investeerimispuudujääk 65 miljardi euron aastaks. Seda silmas pidades kuulutas komisjon välja 2014. aasta lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi² läbivaatamise.

Suurt osa võrkude kasutuselevõtu kuludest võib seostada järgmisega: i) kasutuselevõtuprotsessi ebaefektiivsus seoses olemasoleva passiivse taristu (näiteks kaablikanalid, kaablikapid ja antennirajatised) kasutamisega; ii) ehitustööde koordineerimise keerukus; iii) koormavad lubade andmise haldusmenetlused ja iv) hoonesisese füüsilise taristu kasutuselevõtu kitsaskohad. Võrgu kasutuselevõtu hõlbustamiseks ja stimuleerimiseks tegi komisjon 2013. aastal ettepaneku lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi kohta, mis sisaldas ühtlustatud meetmeid, millega vähendada kiire elektroonilise side võrkude³ kasutuselevõtu kulusid.

Vahepeal on lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi aluseks olnud digitaalarengu tegevuskava eesmärgid suuresti saavutatud, kuid samal ajal on need ka aegunud. Nende kodumajapidamiste osakaal, kellel on juurdepääs 30 Mbit/s internetile, kasvas 2013. aasta 58,1 %-lt 2021. aastaks 90,1 %-ni. Arvestades, et ettevõtete ja inimeste vajadus väga suure läbilaskevõimega püsi- ja traadita võrkude järele on kasvanud, ei ole ainult 30 Mbit/s kättesaadavus tulevikuks piisav. Samuti ei ole see kooskõlas direktiivis (EL) 2018/1972 (Euroopa elektroonilise side seadustik)⁴ sätestatud uute eesmärkidega tagada ühenduvus ja väga suure läbilaskevõimega võrkude laialdane kättesaadavus. Lisaks toonitas nõukogu 9. juuni 2020. aasta järeldustes Euroopa digituleviku kujundamise kohta, et COVID-19 pandeemia on näidanud, et vajadus kiire ja kõikehõlmava ühenduvuse järele on kasvanud. Järeldustes esitati üleskutse täiendavate meetmete paketi kohta, mis toetaks võrkude kasutuselevõtu praeguseid ja tekkivaid vajadusi ning muu hulgas lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi alusel ettenähtud meetmeid. Seepärast esitas komisjon teatises „Digikompass 2030: Euroopa tee digikümnendil“⁵ ajakohastatud eesmärgid aastaks 2030, mis vastavad paremini tulevastele eeldatavatele ühenduvusvajadustele. Seejärel kajastati ja

¹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele: „Euroopa digituleviku kujundamine“ ([COM\(2020\) 67 final](#)).

² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/61/EL kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtukulude vähendamise meetmete kohta (ELT L 155, 23.5.2014, lk 1).

³ Võrgud, mille kaudu saab pakkuda lairibajuurdepääsu teenuseid kiirusega vähemalt 30 Mbit/s.

⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36).

⁵ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Digikompass 2030: Euroopa tee digikümnendil“ (COM/2021/118).

täpsustati neid eesmärgi digikümnendi poliitikaprogrammis⁶. Selles programmis esitati juhtimisstruktuur, kaasa arvatud järelevalve ning komisjoni ja liikmesriikide tiheda koostöö mehhanism, mille abil tagada, et EL saavutab oma üld- ja digieesmärgid aastaks 2030.

Käesolev gigabitariistu määruse ettepanek on komisjoni õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi (REFIT)⁷ algatus ning selle eesmärk on leida lahendus lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi puudustele ja aidata kaasa väga suure läbilaskevõimega võrgu kulutõhusale ja õigeaegsele kasutuselevõtule, mida on vaja ELi kasvava ühenduvusvajaduse rahuldamiseks⁸.

- **Kooskõla poliitikavaldkonnas praegu kehtivate õigusnormidega**

Ettepanek on osa elektroonilise side reguleerivast raamistikust ning see on kooskõlas muude sellesse raamistikku kuuluvate seadusandlike ja muude kui seadusandlike aktidega⁹. Eeskätt on ettepanek kooskõlas muude aktidega, mis toetavad püsi- ja traadita võrkude alase ühenduvuse eesmärkide saavutamist ELis (st Euroopa elektroonilise side seadustik). Kui seadustikus on erijuhte kõrvale jättes sätestatud peamiselt võimalus kehtestada turgu valitseva seisundiga – märkimisväärse turujõuga – elektroonilise side operaatoritele kohustusi konkreetsel elektroonilise side turul, siis käesolevas ettepanekus käsitletakse ettevõtjaid, kes käitavad elektroonilise side võrke või kommunalteenuseid olenemata sellest, kas neil on märkimisväärne turujõud.

Ettepanek on kooskõlas ka septembris 2020 vastu võetud soovitusel ühenduvuse meetmepaketi kohta, mille eesmärk oli vähendada väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtu kulusid ja tagada õigeaegne juurdepääs 5G sagedusaladele. Järgnenud ühenduvuse meetmepakett,¹⁰ milles liikmesriigid märtsis 2021 kokku leppisid, sisaldab 22 parimat tava võrgukulude vähendamiseks ning neid on käesolevas määruuses esitatud meetmetes suures osas arvesse võetud.

⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta otsus (EL) 2022/2481, millega luuakse digikümnendi poliitikaprogramm 2030 (ELT L 323, 19.12.2022, lk 4).

⁷ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/12463-High-speed-broadband-in-the-EU-review-of-rules_et

⁸ Vastuseks kasvavale nõudlusele kvaliteetse ja kiire interneti järele on turupakkumised toonud kiudoptilise võrgu kasutajale järjest lähemale ning ühtlasi peaksid praeguste ja isegi tulevaste väga suure läbilaskevõimega võrkude tööparameetrid olema sellised, mida suudetakse pakkuda vähemalt kuni teenuse pakkumise kohas asuva jaotuspunkti kiudoptikal põhinevate võrkudega.

⁹ Lisaks seadustikule täiendavad seda õigusraamistikku järgmised dokumendid: komisjoni 18. detsembri 2020. aasta soovitus (EL) 2020/2245 elektroonilise side sektori asjaomaste toote- ja teenuseturgude kohta, mis vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2018/1972 (millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik) vajavad eelnevat reguleerimist (ELT L 439, 29.12.2020, lk 23), komisjoni 20. septembri 2010. aasta soovitus 2010/572/EL reguleeritud juurdepääsu kohta järgmise põlvkonna juurdepääsuvõrkudele (ELT L 251, 25.9.2010, lk 35) ja komisjoni 11. septembri 2013. aasta soovitus 2013/466/EL järjepidevate mittediskrimineerimiskohustuste ja kuluarvestuse meetodikate kohta eesmärgiga edendada konkurentsi ja parandada lairibasse investeerimise keskkonda (ELT L 251, 21.9.2013, lk 13). Kahe viimati nimetatud dokumendi läbivaatamine on praegu pooleli.

¹⁰ [Liidu ühtne meetmepakett ühendatuse kohta](#) vastavalt komisjoni soovitusel (EL) 2020/1307, mis käsitleb liidu ühtset meetmepaketti kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtukulude vähendamiseks ning kiire ja investeerimissõbraliku juurdepääsu tagamiseks 5G raadiospektrile, et edendada majanduse COVID-19 kriisist taastumise toetamiseks ühenduvust liidus (ELT L 305, 21.9.2020, lk 33).

Ühtlasi on ettepanek kooskõlas komisjoni hiljutise ettepanekuga liidu turvalise ühenduvuse programmi kohta,¹¹ mille eesmärk on hõlbustada satelliitsidel põhinevat lairibajuurdepääsu piirkondades, mis jäävad väljapoole muude püsi- ja mobiilsete elektroonilise side võrkude taristu ulatust.

Samuti on ettepanek kooskõlas rahastamisalgatustega, mis toetavad lairibavõrkude kasutuselevõttu maapiirkondades, äärealadel ja muudes teenustega vähem kaetud piirkondades, kaasa arvatud Euroopa ühendamise rahastu digiosaga (Euroopa ühendamise rahastu ja Euroopa ühendamise rahastu digitaalvaldkond),¹² COVID-19 järgsete taastefondidega¹³ ja riikide riigiabi algatustega¹⁴. Hiljuti vastuvõetud uued „Suunised lairibavõrkude kasutuselevõtmiseks antava riigiabi kohta“¹⁵ aitavad samuti kiirendada ja laiendada lairibavõrkude kasutuselevõttu, selgitades, millal on riigi toetus kooskõlas konkurentsieeskirjadega.

- **Kooskõla muude liidu tegevuspõhimõtetega**

Ettepanek on kooskõlas Euroopa rohelise kokkuleppe¹⁶ kliimaeesmärkidega, mille nõukogu ja parlament kehtestasid Euroopa kliimamäärusega¹⁷ juunis 2021. Digitaalse ühenduvuse taristu on komisjoni peamiste prioriteetide, st rohe- ja digipöörde saavutamiseks hädavajalik. Digitaristutel on rohelisele majandusele üleminekul eluliselt tähtis roll, sest tegemist on muude sektorite energiatõhususe olulise mootoriga. Lisaks muule kujutab rohelepe eesmärkide käivitatud suur renoveerimislaine¹⁸ aastaks 2030 endast tohutuid võimalusi tekitada sünergiat ja tagada hoonesisese taristu suur jõudlus, kaasa arvatud valguskaablivalmidusega füüsiline taristu ja valguskaabeldus. See vähendab hoonete omanike ja/või elanike ebamugavusi ning tagab hoonefondi oluliseks rekonstrueerimiseks eraldatavate riiklike ja ELi vahendite tõhusama kasutamise.

2. ÕIGUSLIK ALUS, SUBSIDIAARSUS JA PROPORTSIONAALSUS

- **Õiguslik alus**

Käesoleva ettepaneku õiguslik alus on Euroopa Liidu toimimise lepingu (ELi toimimise leping) artikkel 114. Õiguslik alus on sama kui lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivil, mis käesoleva ettepanekuga kehtetuks tunnistatakse. Selleks annab põhjuse

¹¹ Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse liidu turvalise ühenduvuse programm aastateks 2023–2027 (COM(2022) 57 final); 2022/0039 COD, mille kohta saavutati poliitiline kokkulepe 17. novembril 2022.

¹² https://hadea.ec.europa.eu/programmes/connecting-europe-facility_en

¹³ https://commission.europa.eu/business-economy-euro/economic-recovery/recovery-and-resilience-facility_et#example-of-component-of-reforms-and-investments

¹⁴ Aruanne lairibaühenduste kasutuselevõtuks antud riigiabi rakendamise kohta, <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d6b8368d-f3dd-11ea-991b-01aa75ed71a1/language-en>.

¹⁵ Komisjoni 12. detsembri 2022. aasta teatis „ELi suunised riigiabieeskirjade kohaldamiseks seoses lairibavõrkude kiire kasutuselevõttuga“ (C(2022) 9343).

¹⁶ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa roheline kokkulepe“ (COM(2019) 640 final).

¹⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 30. juuni 2021. aasta määrus (EL) 2021/1119, millega kehtestatakse kliimaneutraalsuse saavutamise raamistik ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 401/2009 ja (EL) 2018/1999 (Euroopa kliimamäärus) (ELT L 243, 9.7.2021, lk 1).

¹⁸ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Euroopa renoveerimislaine – keskkonnahoidlikumad hooned, uued tökohad, parem elujärg“ (COM(2020) 662 final).

käesoleva ettepaneku eesmärk veelgi ühtlustada ELi elektroonilise side turge ning parandada siseturu loomise ja toimimise tingimusi.

- **Subsidiaarsus (ainupädevusse mittekuuluva valdkonna puhul)**

Lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi rakendamisel omandatud kogemused näitavad, et eesmärki pakkuda ELis kõikjal kiiret lairibaühendust ei olnud võimalik mõistliku aja jooksul ning era- ja avaliku sektori investeeringute kõige tõhusama kasutamisega saavutada ei direktiiviga ega liikmesriikide poolt iseseisvalt. Lisaks kattuvad mõned elektroonilise side seadustiku sätted, täpsemalt artikkel 44, osaliselt lairibaühenduse kulude vähendamise direktiiviga ning õigusnorme on vaja lihtsustada. Selleks, et saavutada 2030. aastaks kaetus gigabitivõrguga, peavad kõik liikmesriigid ühiselt pingutama. Meetmed, mida liikmesriigid seni on võtnud võrkude kasutuselevõtu stimuleerimiseks ja eelkõige kasutuselevõtu kulude ja ajalise kestuse vähendamiseks, on väga erinevad mõnikord isegi ühe liikmesriigi piires. Liiatigi on ELi eeldatavat lisaväärtust märkimisväärselt vähendanud mitmesuguste asjaolude korral ja eri riikides kasutatavate võimalike välistamiste ja erandite ulatuslikkus ning konkreetsete suuniste või ühiste põhimõtete puudumine lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivis sätestatud eri meetmete kohta.

Õigusnormide praegune ebaühtlus takistab piiriüleseid investeeringuid. See omakorda piirab elektroonilise side võrkude ja teenuste pakkumise vabadust. See mõjutab ka siseturu toimimist, seda eriti oma olemuselt piiriüleste rakenduste puhul, nagu ühendatud ja autonoomsed sõidukid, mille kasutamiseks on kõikjal vaja väga suure läbilaskevõimega võrke. Praeguses olukorras on elektroonilise side operaatoritel ja muudel sidusrühmadel (seadmete valmistajad, tsiviilehitusettevõtted jne) väga keeruline saavutada mastaabisäästu. Probleemid, millega puututakse kokku kiire lairibaühenduse kasutuselevõttu või tulevaste väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõttu kiirendades, on ühesugused enamikus, kui mitte kõigis liikmesriikides. Samas on ka kulude vähendamine ja haldusmenetluste lihtsustamine nende probleemide lahendamiseks olulised ühised meetmed. Käesolev ettepanek ei mõjuta liikmesriikide menetlusautonoomiat seoses pädevuste jaotamisega oma riigis.

- **Proportsionaalsus**

Ettepanek on kooskõlas proportsionaalsuse põhimõttega ning selle näol on tegemist täpse fookusega poliitikameetmega, mille intensiivsus on proportsionaalne talle seatud eesmärgiga edendada väga suure läbilaskevõimega võrke kooskõlas elektroonilise side seadustikuga ja saavutada digikümnendi 2030 eesmärgi kohane kaetus järgmise põlvkonna kiirete traadita võrkudega, mille näitajad on vähemalt samaväärsed 5G- ja gigabitivõrkudega¹⁹. Peamine ettepanekust tulenev kasu seisneb selles, et üldkasutatava elektroonilise side võrgu operaatorite jaoks nähakse ette tõhusamad planeerimise ja investeeringute kasutuselevõtu protsessid, mis võimaldavad väga suurt mastaabisäästu. Ühtlasi ei avaldu mastaabisääst ja sellega seotud kokkuvõid mitte ainult elektroonilise side sektoris, vaid laieneb ka muudesse tööstusharudesse (nt seadmete valmistajad, ehitusettevõtted).

Selline positiivne mõju on võimalik minimaalse halduskoormusega. Kohustused piirduvad võrgutaristu teatavate osadega, kus võib eeldada olulist kulude kokkuvõidu (nt kaablid ei kuulu füüsilise taristu määratluse alla ja seega ei kehti nende suhtes käesolevas ettepanekus

¹⁹ Digikümnendi poliitikaprogrammi artikli 4 lõike 2 punkt a: „kõik kindlaksmääratud asukohas paiknevad lõppkasutajad on võrgu lõpp-punktini kaetud gigabitivõrguga ning kõik asustatud piirkonnad on kaetud järgmise põlvkonna kiirete traadita võrkudega, mis toimivad vähemalt 5G-võrguga võrdväärselt, kooskõlas tehnoloogianeutraalsuse põhimõttega“.

sätetatud juurdepääsu- ja läbipaistvuskohustused)²⁰. Kavandatud õigusnormidega võetakse kasutusele ka proportsionaalsed kohandused (nt võimalus jätta juurdepääsutaotlused teatavatel tingimustel rahuldamata). Lisaks muule on ettepanekus sätestatud erandid juhuks, kui mõningad kohustused teatavatel asjaoludel ei kehti (nt juurdepääs teatavat liiki hoonetele, mis on avaliku sektori asutuste omandis või kontrolli all arhitektuurilise, ajaloolise, religioosse või loodusliku väärtuse tõttu, või teabe esitamine nende hoonete kohta). Sellised erandid aitavad tagada ettepaneku proportsionaalsuse ning pakuvad siseriiklike asjaoludega arvestamiseks vajalikku paindlikkust. Ühtlasi võimaldavad asjaomaste haldusmeetmete digitaliseerimist käsitlevad kavandatud meetmed liikmesriikidel taaskasutada ja laiendada olemasolevaid sama otstarvet täitvaid ja käesoleva määrusega kooskõlas olevaid digiteenuseid ja -platvorme nii kohalikul kui ka piirkondlikul ja riigi tasandil.

• **Vahendi valik**

Kavandatud õigusakt on määrus. Selline lähenemine toetub lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi ülevõtmisel ja rakendamisel saadud kogemustele ja selle direktiivi piiratusele, mis ilmnes kindlakstehtud püsivate probleemide lahendamisel, mille põhjuseks ei olnud mitte ainult minimaalsel ühtlustamisel põhinev lähenemisviis, vaid ka eesmärgiks seatud ühtlustamise madal tase (nt paljude sätete kohaldamine jäi vabatahtlikuks ja muude sätetega, näiteks läbipaistvust käsitlevate sätetega, ühtlustati võimalikult vähe elemente) ning aeglane ja ebatõhus ülevõtmine.

Määrus on parim võimalus kiirendada võrkude kasutuselevõttu, mis on vajalik, et muuta Euroopa digiajastule vastavaks. Määrusel on kõige suurem mõju gigabitivõrgu kasutuselevõtu edendamisele, sest see on vahetult kohaldatav kõigis liikmesriikides. Kiirelt areneva digimajanduse tingimustes on eluliselt tähtis rakendada kiiresti meetmeid, mis vähendavad ettevõtjate ja ametiasutuste koormust. Direktiivi puhul oleks olukord vastupidine: selle ülevõtmine liikmesriikide õigusesse võtaks aega, mis lükkaks kavandatud õigusnormide kohaldamise edasi ja seaks ohtu 2030. aasta eesmärkide saavutamise. Erinevalt direktiivist on määrusel vahetu õigusmõju, mis on oluline, kui tegemist on õigusnormidega, mida kohaldatakse peamiselt elektroonilise side võrgu pakujate ja võrguoperaatorite vahelistes ärisuhetes.

Seepärast esitab komisjon ettepaneku võtta vastu võtta vastu määrus – gigabititaristu määrus – , et hoida ära edasisi lahknevusi, mis kahjustavad asjaomaste teenuste pakkumist siseturul, ning kindlustada ettevõtjatele ühesugused õigused ja kohustused. See on vajalik, et pakkuda kõigile asjaomastele ettevõtjatele õiguskindlust ja läbipaistvust.

Ettepanekuga tunnistatakse kehtetuks lairibaühenduse kulude vähendamise direktiiv, mis tõi eespool nimetatud puuduste tõttu kaasa väga killustatud ja minimaalse rakendamise. Määrus, mis katab kõik sisulised valdkonnad lihtsamate õigusnormidega ja tagab üldiselt kõrgema ühtlustamise taseme, peaks need puudused kõrvaldama, jäädes samas proportsionaalseks ja jättes liikmesriikidele konkreetsete sätete osas teatava paindlikkuse võtta arvesse konkreetseid riiklikke asjaolusid.

²⁰ Füüsilise taristu (mida nimetatakse sageli tsiviilehituseks) olulisust võrgu kasutuselevõtu seisukohast on nimetatud ka Euroopa elektroonilise side seadustikus, mille artiklis 73 on sätestatud, et riikide reguleerivad asutused võivad pidada üksnes artikli 72 („Juurdepääs tsiviilehitistele“) kohast tsiviilehitistele juurdepääsukohustuse kehtestamist proportsionaalseks vahendiks, et edendada konkurentsi ja lõppkasutajate huve.

3. JÄRELHINDAMISE, SIDUSRÜHMADEGA KONSULTEERIMISE JA MÕJU HINDAMISE TULEMUSED

- **Praegu kehtivate õigusaktide järelhindamine või toimivuse kontroll**

Käesolevale ettepanekule lisatud lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi hindamise aruandest nähtub, et direktiiv oli oma endiselt asjakohaste üldiste ja erieesmärkide saavutamisel vaid osaliselt tulemuslik ja tõhus. Ülejäänud kolme analüüsitud kriteeriumi – asjakohasuse, sidususe ja ELi lisaväärtuse – puhul on direktiivi rakendamisega siiani üldjoontes edu saavutatud.

Üldjoontes on lairibaühenduse kulude vähendamise direktiiv aidanud kiiret lairibaühendust kasutusele võtta (taaskasutatud on peaaegu 100 000 km kaablikanaleid ja õhutaristust). Tulemusliku kohaldamise korral võib lairibaühenduse kulude vähendamise direktiiv kiirendada kiire lairibaühenduse kasutuselevõtmise projekte mitme kuu võrra, hoida kokku 10–30 % kasutuselevõtukuludest ja suurendada võrgu leviala proportsionaalselt.

Kõige suuremat edu on saavutatud olemasolevale füüsilisele taristule juurdepääsu ja sellega seotud läbipaistvusmeetmete osas; lubade andmise, ehitustööde ja hoonesisesele taristule juurdepääsu vallas on edusammud jäänud väiksemaks. Peale selle on tulemused kogu ELi lõikes erinevad ja isegi neis valdkondades, kus on tegutsetud tulemuslikumalt,²¹ ei taga see täielikult vajadust siseturu toimimist mõjutavate elektroonilise side võrkude kiirema ja tõhusama kasutuselevõtu järele.

Praeguse lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi sätteid tuleb tugevdada, et need oleksid paremini kooskõlas praeguste ja tulevaste ühenduvusvajaduste ja ELi prioriteetidega ning peegeldaksid täielikult turu ja tehnoloogia arengut. Elektroonilise side võrkude kasutuselevõttu takistavate tegurite püsimine, ühetaoliste digitaalsete haldusmenetluste puudumine ning ebapiisavalt tulemuslikud ühtset teabepunktid pärsivad ikka veel kuluvähendusmeetmete võimalikku kasu, mis võiks soodustada võrkude kulutõhusamat ja kiiremat kasutuselevõttu kõikjal ELis. Väga suure läbilaskevõimega võrgu, sealhulgas FTTH (valguskaabelühendus koju) ja kesksageduste 5G kasutuselevõtmise suur kulukus õhnestab kasutuselevõtualgatusi ja uute kasutuselevõttude elujõulisust. Võrkude kasutuselevõttu kogu ELis on märkimisväärselt aeglustanud lubade andmise eest vastutavate mitmesuguste asutuste vahelise koordineerimise puudumine, võrgu kasutuselevõtuks vajalike lubade mitmekesisus, loa taotlemise elektrooniliste menetluste puudumine ja kasutuslubade, kaasa arvatud trasside rajamise õiguste andmise tähtaegade üldine eiramine.

- **Konsulteerimine sidusrühmadega**

Käesoleva ettepaneku koostamise lähteallikateks olid kirjanduse ülevaade, teave praeguste poliitikameetmete rakendamise kohta, varasemate seire- ja hindamistegevuste ja -aruannete analüüsimine, sidusrühmadelt saadud sisend ning sihtotstarbelised tugiuringud.

Lisaks sellele konsulteeriti sidusrühmadega järgmiselt:

- tagasiside korje tegevuskava / esialgse mõjuhinna kohta (19. juunist 2020 kuni 17. juulini 2020);

²¹ Hindamisaruanne (hindamist käsitlev komisjoni talituste töödokument) näitab näiteks seda, et kõige suuremat edu on saavutatud seoses juurdepääsuga olemasolevale füüsilisele taristule ja asjaomaste läbipaistvusmeetmetega. Samas läksid mõned liikmesriigid direktiivi sätetest kaugemale ja laiendasid miinimumteavet olemasoleva füüsilise taristu kohta.

- avalik konsultatsioon (2. detsembrist 2020 kuni 2. märtsini 2021), mis toetus laiaulatuslikule küsimustikule, mis käsitles nii minevikku kui ka tulevikku puudutavaid aspekte;
- sidusrühmade temaatilised veebiseminarid, mis toimusid [jaanuaris](#) ja [veebruaries](#) 2021,
- elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste ameti (BEREC²²) arvamus lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi läbivaatamise kohta, mis käsitles nii minevikku kui ka tulevikku puudutavaid aspekte;
- kahepoolsed kohtumised muu hulgas turu sidusrühmade ja nende ühenduste, aga ka kohalike ja piirkondlike ametiasutustega;
- toetava uuringu ette valmistanud konsultantide korraldatud spetsiaalsed seminarid juunis 2021 ja jaanuaris 2022 ning *ad hoc* uuringud/konsultatsioonid.

Üldiselt rõhutasid sidusrühmad, et kvaliteetsel ühenduvusel oli oluline roll nii pandeemia ajal kui ka majanduse taastumise jaoks.

Suur hulk operaatoreid ja enamik ettevõtjate ühendusi juhtis tähelepanu sellele, et ELi tasandil on vaja täiendavat ühtlustamist ja reguleerimist, seda eeskätt haldusmenetluste, nt lubade andmise osas, et turu killustatusest üle saada. Väiksem arv operaatoreid märkis siiski, et liikmesriikidele on vaja anda ruumi otsustada, kuidas nad ELi õigusakte rakendavad ja tagavad. Ametiasutused, kaasa arvatud BEREC eelistavad ELi tasandi meetmeid. Nende arvates oleks vaja ühtlustamist, et teha just seda, mis on eesmärkide saavutamiseks vajalik, ning ühtlasi märkisid nad ära mõningad valdkonnad, kus riiklikud meetmed oleksid sobivamad (nt suunised juurdepääsutingimuste kohta). Mõned avaliku sektori asutused väljendasid teatavaid kahtlusi läbipaistvus- ja digitaliseerimismeetmetega seotud täiendava koormuse ja kulude suhtes.

Enamik sidusrühmadega peetud konsultatsioonides osalenutest leidis, et lairibaühenduse kulude vähendamise direktiiviga loodi hea raamistik, et muuta elektroonilise side võrkude kasutuselevõtt tõhusamaks, ning direktiiviga hõlmatud meetmeid peeti asjakohaseks. Samas lahkesid sidusrühmade arvamused selles osas, kui tulemuslik on lairibaühenduse kulude vähendamise direktiiv oma üldeesmärgi saavutamisel, st võrgu kasutuselevõtu kulude vähendamisel ja kiiruse suurendamisel.

Sidusrühmad rõhutasid sobiva füüsilise taristu, kaasa arvatud avaliku sektori asutuste omandis või kontrolli all olevate võrguväliste elementide kättesaadavuse olulisust võrkude, eriti 5G-võrkude tõhusa kasutuselevõtmise jaoks. Samuti märgiti, et vaja on suuniseid õiglase ja mõistlike tingimuste ning juurdepääsu andmisest keeldumise kriteeriumide kohta. See aitaks ära hoida põhjendamatuid keeldumisi, mille aluseks on muude toimivate juurdepääsuvõimaluste kättesaadavus.

Enamik sidusrühmi oli nõus, et ehitustööde koordineerimine võib aidata kasutuselevõtukulusid vähendada. Kuigi BERECi arvates olnuks kasulik laiendada koordineerimiskohustust kõigile (avaliku ja erasektori rahastatavatele) võrgu kasutuselevõtu projektidele, olid paljud sidusrühmad sellise laiendamise vastu.

Enamik sidusrühmi leidis, et olemasoleva füüsilise taristu või kavandatud ehitustööde kohta korrapäraselt ajakohastatava miinimumteabe, kaasa arvatud geoviidetega asukohad ja trassid, kättesaadavus ühtsete teabepunktide kaudu on võrgu kasutuselevõtu seisukohast oluline.

²² BEREC ehk elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste amet koosneb ELi liikmesriikide reguleerivate asutuste juhtidest või määratud kõrgetasemelistest esindajatest. BEREC loodi Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 2018/1971.

Avaliku sektori asutused, kaasa arvatud kohalikud ametiasutused soovivad paindlikkust, et taaskasutada ja parendada mitmes liikmesriigis juba kasutusel olevaid ja hästi toimivaid digivahendeid, millest mõningaid kasutatakse ka muudes sektorites.

Enamik sidusrühmi, kaasa arvatud võrguoperaatorid, olid nõus, et lubade andmise lihtsustatud menetlused, sealhulgas loataotluste elektrooniline esitamine, aitaks võrkude kasutuselevõttule kaasa.

Lisaks kutsusid sidusrühmad üles tugevdama praegu hoonesisese taristu suhtes kehtivaid õigusnorme, sealhulgas tõstma ambitsioonide taset kiirelt lairibaühenduselt väga suure läbilaskevõimega võrkude või valguskaablini, ja tegema ettepaneku kehtestada hoonete omanikele kohustus paigaldada hoonesisene valguskaabel ja anda sellele juurdepääs.

- **Eksperdiarvamuste kogumine ja kasutamine**

Komisjon tugines ICF SA, Wavestone SA ja Euroopa poliitikauuringute keskuse spetsiaalsele toetavale uuringule, mis tehti WIK Consult GmbH ja EcoActi toetusega²³. Selle uuringu käigus hinnati lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi alusel võetud meetmete mõju ja võeti vajaduse korral arvesse kiire lairibaühenduse kasutuselevõtu kulude vähendamiseks võetud siseriiklike meetmete mõju. Uuring toetas ka käesolevale algatusele lisatud mõjuhinnangu koostamist võimalike poliitikavariantide kohta. Lisaks saadi kõige sobivamate meetmete ja nende kasutuselevõtu kohta väärtuslikku teavet riikide tegevuskavadest ja rakendamisaruannetest, mille liikmesriigid esitasid [ühenduvuse meetmepaketi](#)²⁴ osana ja mis sisaldas 39 parimat tava, mille eesmärk on parandada võrgu kasutuselevõttu ja kiiret juurdepääsu 5G sagedustele. Lõpuks toetus komisjon ka muudele kirjanduse ülevaates nimetatud infoallikatele, sealhulgas mitmele uuringule²⁵ ja aruandele²⁶.

- **Mõjuhinnang**

Mõjuhinnangu kommenteeritud kokkuvõte ja õiguskontrollikomitee positiivne arvamus on kättesaadavad komisjoni veebisaidil²⁷. Mõjuhinnangus kaaluti järgmisi poliitikavariante:

Variant 0: lähtestsenaarium

Lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi muutmata jätmine tähendab, et peale kehtivate meetmete ei sätestata ühtki lisameedet. Kehtivat lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi ja sellega seotud regulatiivseid ja mitteregulatiivseid vahendeid rakendatakse edasi nagu praegu. Sellist lähenemisviisi võiks täiendada heade tavade jagamisega, mida ergutaksid teabevahetusalgatused (nt ühenduvuse meetmepakett). Eeldatakse, et direktiivi muutmata jätmise korral jätkuks võrkude kasutuselevõtmine, kuid täheldatud killustatus püsiks; võrkude kasutuselevõtt ei oleks nii tulemuslik ega tõhus, kui ta võiks olla, ning 2030. aasta ühenduvuseesmärkide saavutamine oleks ohus.

²³ Uuring, mis toetab Euroopa ja riikliku tasandi kehtivate meetmete hindamist, et vähendada elektroonilise side võrkude kasutuselevõtu kulusid, ja direktiivi 2014/61/EL läbivaatamise ELi algatusele lisatava mõjuhinnangu koostamist.

²⁴ [Liidu ühtne meetmepakett ühendatuse kohta](#)

²⁵ Näiteks „[Study on implementation and monitoring of measures under the BCRD \(SMART 2015/0066\)](#)“; „[White paper on EU broadband Plan challenges and opportunities](#)“, [Analysys Mason 2019](#).

²⁶ Näiteks [2020. aasta koondaruanne parimate tavade kohta. Ühendatust käsitleva liidu ühtse meetmepaketi väljatöötamise erirühma töö esimese etapi tulemused](#); [Euroopa komisjoni 2018. aasta aruanne lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi rakendamise kohta](#); [BERECi aruanne lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi rakendamise kohta](#); [BERECi aruanne lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi kohase taristule ja ehitustöödele juurdepääsu hindade kohta](#).

²⁷ Mõjuhinnang ja õiguskontrollikomitee arvamus on avaldatud [EUR-Lexi veebisaidil](#).

Variant 1: ajakohastamine, selgitamine ja vastavusseviimine (minimalistlik lähenemisviis)

Selle variandi kohaselt tehtaks ettepanek viia lairibaühenduse kulude vähendamise direktiiv vastavusse elektroonilise side seadustikuga (kiirete võrkude asemel väga suure läbilaskevõimega võrgud), tehtaks mõned praegu vabatahtlikud meetmed kohustuslikuks (lābipaistvus, lubade andmine) ja selgitataks teatavaid sätteid, et viia liikmesriikide erinevad tõlgendused (nt seoses lubadega, avaliku sektori rahastatavate projektidega, mille suhtes kehtib ehitustööde koordineerimise nõue, ja asjaoluga, et kui varade suhtes kehtib märkimisväärne turujõud või riigiabi kohustused, ei kohaldata nende suhtes paralleelselt lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi juurdepääsukohustusi) omavahel vastavusse. See variant lähtub kaalutlusest, et direktiivi mõningane läbivaatamine koos ühenduvuse meetmepaketi parimate tavade ja elektroonilise side ülejäänud reguleeriva raamistiku rakendamisega parandaks direktiivi rakendamist. Eeskätt saavutataks parem olukord osaliselt tänu tegelemisele probleemidega, mis tulenevad teabe puudumisest või ebatäielikust teabest olemasoleva füüsilise taristu kohta ning lubade andmise menetluste kõrgetest kuludest ja selles esinevate viivitustest.

Selle variandi korral ei viidaks ellu hindamisaruandes ja avaliku konsultatsiooni käigus nimetatud muid meetmeid, millega kõrvaldada rohkem tõkkeid, mis tooks kaasa elektroonilise side võrkude kiirema ja tõhusama kasutuselevõtu.

Variant 2: meetmete laiendamine ja tugevdamine võrreldes lairibaühenduse kulude vähendamise direktiiviga, jättes väga suure läbilaskevõimega võrk kohustuste kohaldamisalast välja

See variant sisaldab variandi 1 ettepanekuid, kuid need vormistatakse määrusena. Lisaks laiendatakse selle variandi kohaselt juurdepääsukohustuste kohaldamisala, et see hõlmaks ka avaliku sektori asutuste kontrolli all või nende omandis olevat (võrguvälist) füüsilist taristut (välja arvatud juhul, kui see oleks ebaproportsionaalne), ja tugevdatakse lubade andmise kohustusi (nt vahetähtajad, riiklikud lubade erandid ning lubade ja trasside rajamise õiguste paralleelne menetlemine). Erinevalt variantidest 3 ja 4 vabastatakse väga suure läbilaskevõimega võrk selle variandiga juurdepääsu- ja ehitustööde koordineerimise kohustusest, et leida lahendus investeerimisstiimulite probleemidele (nt perspektiivitu võrgu dubleerimine).

Variant 3 (eelistatud variant): meetmete laiendamine ja tugevdamine võrreldes lairibaühenduse kulude vähendamise direktiiviga; lisaks osaline ühtlustamine

Variandiga 3 säilitatakse suures osas variandis 2 sisalduvad meetmed, mis vormistatakse samuti määrusena (sh laiendatakse avaliku sektori omanduses olevatele võrguvälistele varadele juurdepääsu andmise kohustust ja loameetmeid). Selle asemel, et näha väga suure läbilaskevõimega võrgu taristu jaoks ette erand, sätestatakse selle variandi kohaselt hoopis selgemad õigusnormid füüsilisele taristule juurdepääsu ja ehitustööde koordineerimise peamiste aspektide kohta (nt õiglased ja mõistlikud juurdepääsutingimused, alternatiivsed juurdepääsuvõimalused ja kulude jaotamine koordineeritud ehitustööde puhul). Perspektiivitu võrgu dubleerimise probleemi lahendamiseks täpsustatakse selle variandi kohaselt paremini, mis põhjustel võib keelduda juurdepääsu andmisest füüsilisele taristule või mis tingimustel võib ehitustööde koordineerimist pidada ebamõistlikuks, piirates selliseid võimalusi konkreetsemate asjaoludega kui variandi 2 puhul. Sellistele õigusnormidele lisanduksid ELi tasandi suunised, et tagada kohaldamise järjepidevus ja ühtne lähenemisviis sarnastele probleemidele. Selle variandi kohaselt sätestatakse ühtlasi, et lubade andmise õigusnormid ja

menetlused peaksid olema riiklikul tasandil järjepidevad, ning seda peaks toetama ühtne kontaktpunkt ühtse riikliku digitaalse kontaktpunkti kaudu. Peale selle nähtaks ette, et load kiidetakse võimaluse korral vaikimisi heaks, ja piiratakse loatasud halduskuludega. ELi tasandil tuleks täpsustada, millise kasutuselevõtu korral erandlikult lube ei nõuta, ning riiklikul tasandil tuleks tagada loamenetluste järjepidevus. Selline ühtlustatum lähenemisviis aitaks lahendada lubade saamise keerukuse, ajalise kestuse ja kulukuse probleeme.

Läbipaistvuse suurendamiseks ja teabele juurdepääsu parandamiseks laiendatakse variandiga 3 sellisele teabele esitatavaid nõudeid, mis käsitleb olemasolevat füüsilist taristut, kui see just ei ole ebaproportsionaalne, ja kavandatud ehitustöid (ennetav teatamine kõigist kavandatud ehitustöödest). Mõlemat liiki teave tuleks teha platvormidel kättesaadavaks digitaalsel kujul ja võimaluse korral peaks neid saama omavahel ühendada. Sobiva hoonesisese taristu puudumise ja sellele juurdepääsu probleemide lahendamiseks nähtaks selle variandiga ette valguskaablivõrguhoonesisese taristu ja hoonesisene valguskaabel kõigis uutes (või oluliselt rekonstrueeritud) majapidamistes. Samuti nähtaks selle variandiga ette hoonesisese füüsilise taristu standardimine riiklikul tasandil ja ELi tasandi suunised hoonesisesele taristule juurdepääsu kohta.

Variant 4: laiendamine ja tugevdamine, täiemahuline kohaldamine eraomandi suhtes ja täielik ühtlustamine

Variandiga 4 toimuks ELi tasandil maksimaalne ühtlustamine. Määrus sisaldaks kõiki variandi 3 meetmeid. Lisaks laiendatakse juurdepääsu- ja läbipaistvuskohustusi ka eraõiguslike võrguväliste operaatorite varadele (nt ärihoonetele) ning ehitustööde koordineerimise kohustust projektidele, mida ei rahasta avalik sektor. Selle variandi kohaselt tuleks luua ühtne digiplatvorm olemasoleva füüsilise taristu, kavandatud ehitustööde ja fakultatiivselt ka lubade andmise menetluste jaoks. Lõpuks tuleks selle variandi kohaselt standardida hoonesisene füüsiline taristu ELi tasandil (võrreldes variandis 3 kirjeldatud standardimisega riiklikul tasandil).

Kõiki hindamiskriteeriume arvesse võttes täidab variant 3 poliitikaeesmärke tõenäoliselt paremini. Samuti on selle variandi ELi lisaväärtus kõige suurem ning ühtlasi tagatakse, et liikmesriikidel on oma roll selliste konkreetsete juhtumite kindlaksmääramisel, mille korral kohustusi ei pruugita kohaldada (näiteks sellepärast, et tegemist on määruses sätestatud kategooriatega, mille suhtes kohustusi ei kohaldata mitmel põhjusel, või sellepärast, et kohustused oleksid ebaproportsionaalsed). Seega tundub, et variandi 3 puhul on lühiajalise rakendamise kulud ja keskpika perioodi kasu kõige paremini tasakaalus ning ebavajalik regulatiivne koormus piiratud.

• **Õigusnormide toimivus ja lihtsustamine**

Ettepanekus kirjeldatud meetmed toetavad õigusloome kvaliteedi ja tulemuslikkuse programmi (REFIT) ning on kooskõlas lihtsustamise ja halduskoormuse vähendamise eesmärkidega. Mitme kavandatud muudatuse eesmärk on muuta õigusnormid ja menetlused selgemaks, optimaalsemaks ja lihtsamaks, aidata asjaosalistel oma õigustest ja kohustustest lihtsalt aru saada ja edendada koostööd (näiteks seoses hoonete energiatõhususe parandamiseks tehtavate renoveerimistööde jaoks soovitatud koordineerimisega). Ettepanekuga nähakse ette ka ELi tasandi suunised (juurdepääs füüsilisele taristule, sh hoonesisene füüsiline taristu, ning mõningad juurdepääsukriteeriumid ja ehitustööde koordineerimise õigusnormid). Sellised suunised peaksid hõlbustama õigusnormide järjepidevat rakendamist ja võimalike vaidluste lahendamist.

Ettepanek toob kaasa teatavad lühiajalised üldkulud peamiselt haldusasutustele. Need on seotud lubade andmise järjepidevate menetluste kehtestamise, digitaalsete kontaktpunktide / lubade menetlemise platvormide loomise ning teabe esitamise ja sellele juurdepääsu andmisega. Kui need asjad saavad tehtud, võib eeldada, et määrus aitab vähendada elektroonilise side võrgu operaatorite iga-aastaseid halduskulusid (hinnanguliselt umbes 40 miljonit eurot aastas). Kokkuhoid tuleneb paremast juurdepääsust võrgule ja üldkasutatavale võrguvälisele füüsilisele taristule (ligikaudu 24 miljonit eurot aastas) ning loataotluste menetlemisest (ligikaudu 15 miljonit eurot aastas). See aitab säästa ka avaliku sektori asutustel, kaasa arvatud kohalikel omavalitsustel (hinnanguid pole). Tõenäoliselt saab kirjeldatud kasu laiendada teistele sektoritele (väljapoole elektroonilist sidet), kui need sektorid võtavad kasutusele ja kasutavad lubade andmise platvorme, nagu mitmes liikmesriigis juba tehakse. Lisaks oleks ehitusettevõtjatel kasu hoonesisese taristu ja kaablite standarditest, mis peaksid tagama tõhusama valguskaabelühenduse koju paigaldamise uutesse ja põhjalikult renoveeritavatesse hoonetesse (hinnanguid pole)²⁸.

- **Põhiõigused**

Ettepanekus võetakse täielikult arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud õigusi ja põhimõtteid. Eeskätt on kavandatud meetmed kooskõlas artikliga 16 (ettevõtlusvabadus), artikliga 17 (õigus omandile) ja artikliga 37 (keskkonnakaitse).

4. MÕJU EELARVELE

Kavandatud määrus ei mõjuta ELi eelarvet.

5. MUU TEAVE

- **Rakenduskavad ning järelevalve, hindamise ja aruandluse kord**

Rakendamise järelevalve aluseks on aruanne määruse rakendamise kohta, mis tuleb esitada Euroopa Parlamendile ja nõukogule viis aastat pärast määruse jõustumise kuupäeva. Aruandes tuleb esitada meetmete mõju kokkuvõte ning hinnang selle kohta, kuidas on edenenud käesoleva määrusega seatud eesmärkide täitmine, sealhulgas selle kohta, kas ja kuidas saaks määrus rohkem kaasa aidata digikümneni poliitikaprogrammis 2030 sätestatud ühenduvuseesmärkide saavutamisele. Selleks võib komisjon küsida liikmesriikidelt teavet, tuginedes asjaomastele näitajatele ja andmete perioodilise kogumise mehhanismile, mille koostab direktiiviga (EL) 2018/1972 loodud sidekomitee.

- **Ettepaneku sätete üksikasjalik selgitus**

Artikkel 1. Reguleerimisese ja kohaldamisala

Artikliga 1 ajakohastatakse elektroonilise side võrkude kasutuselevõtu 2014. aasta direktiivi kohaldamisala, st kiired võrgud asendatakse väga suure läbilaskevõimega võrkudega, et toetada elektroonilise side seadustiku uusi püüdlusi ja digikümneni ühenduvuseesmärke.

Artikkel 2. Mõisted

Selles artiklis on defineeritud mõisteid lisaks neile, mis on esitatud elektroonilise side seadustikus, sh väga suure läbilaskevõimega võrk. Artiklis laiendatakse füüsilise taristu mõistet, nii et see hõlmaks ka avaliku sektori võrguväliseid varasid, võetakse kasutusele

²⁸ ICF SA, Wavestone SA ja CEPSi poolt WIK Consult GmbH ja EcoActi toetusega koostatud toetava uuringu 1. lisa, (vt joonealune märkus 22), täpsemalt jaotised 1.3, 2.3 ja 4.3.

hoonesisese valguskaabli uus määratlus ning võetakse kiiret ühendust toetava hoonesisese taristu asemel kasutusele valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristu mõiste. Võttes arvesse seda, kui kiiresti arenevad traadita side füüsilise taristu pakkujad, nt tugijaamaettevõtjad, ja kuidas üha kasvab nende olulisus traadita elektroonilise side võrkude elementide, nt 5G-võrkude, paigaldamiseks sobivale füüsilisele taristule juurdepääsu pakkujatena, laiendatakse termini „võrguoperaator“ määratlust nii, et see hõlmaks lisaks ettevõtjatele, kes pakuvad või kellel on õigus pakutada elektroonilise side võrke, ja muud liiki võrkude, näiteks transpordi-, gaasi- või elektrivõrgu operaatoritele ka ettevõtjaid, kes pakuvad nendega seotud vahendeid ning kelle suhtes hakkaks selle tulemusena kehtima kõik käesolevas määruses sätestatud kohustused ja hüved, välja arvatud sätted, mis käsitlevad hoonesisest füüsilist taristut ja juurdepääsu. Muudetakse ka mõiste „luba“ määratlust, et võtta arvesse lubade andmisel mõnikord esinevat mitut otsustuskihti, ning selgitatakse, et viitamise lihtsuse huvides viitavad ehitustööd kogu tekstis „väga suure läbilaskevõimega võrgu elementide kasutuselevõtule“.

Artikkel 3. Juurdepääs olemasolevale füüsilisele taristule

Artikliga 3 laiendatakse juurdepääsukohustust füüsilisele taristule, mis ei ole võrgu osa, kuid mis kuulub avaliku sektori asutusele või on tema kontrolli all. Artikliga nähakse ette ka erandid hoonete teatavatele liikidele (nt avaliku julgeoleku, ohutuse või rahvatervisega seotud põhjustel) ja kehtestatakse liikmesriikide jaoks võimalus luua organ, mis koordineeriks juurdepääsu seoses avaliku sektori varadega.

Artiklis selgitatakse juurdepääsu andmisest keeldumise põhjuseid ja hoitakse ära juurdepääsukohustuste dubleerimine, kui selline kohustus on sama vara suhtes juba kehtestatud elektroonilise side seadustiku / riigiabi eeskirjadega.

Sellega nähakse komisjonile ette võimalus anda välja suuniseid juurdepääsu käsitlevate sätete kohaldamise kohta.

Samuti arendatakse selles artiklis edasi seadustiku artiklis 57 sätestatud pretsedenti väikeste traadita pääsupunktide paigaldamiseks.

Artikkel 4. Läbipaistvus seoses füüsilise taristuga

Artiklis 4 sätestatakse, et võrguoperaatorid ja avaliku sektori asutused, kelle omandis või kontrolli all on füüsiline taristu, esitavad olemasoleva füüsilise taristu kohta miinimumteavet, sealhulgas geoviidetega teavet, ühtsete teabepunktide kaudu ja elektrooniliselt.

Juurdepääs sellisele miinimumteabele võib olla piiratud näiteks turvalisusega seotud põhjustel või teatavat liiki hoonete puhul. Samuti ei kohaldata miinimumteabe esitamise kohustust juhul, kui kohustus oleks kulude-tulude analüüsi põhjal ebaproportsionaalne.

Artikkel 5. Ehitustööde koordineerimine

Artiklis 5 selgitatakse, et ehitustööde koordineerimise kohustus puudutab „täielikult või osaliselt riiklikest vahenditest rahastatavaid ehitustöid“.

Seal sätestatakse, et ehitustööde koordineerimise taotlused tuleks esitada vähemalt kaks kuud enne lõpliku projekti esitamist, ja täpsustatakse, millal võib ehitustööde koordineerimise taotlust pidada põhjendamatuks.

Artikliga nähakse komisjonile ette võimalus anda välja suuniseid ehitustööde koordineerimist käsitlevate sätete kohaldamise kohta.

Artikkel 6. Läbipaistvus seoses kavandatavate ehitustöödega

Artiklis 6 sätestatakse õigus saada ühtsete teabepunktide kaudu elektrooniliselt miinimumteavet kõigi (avalik-õiguslike ja eraõiguslike) kavandatud ehitustööde kohta, mida teostavad võrguoperaatorid.

Sellist juurdepääsu võib piirata näiteks võrgu turvalisuse, riikliku julgeoleku või ärisaladuste tõttu. Läbipaistvuskohustust ei kohaldataks teatavate asjaolude korral, näiteks hädaolukorras või riigi julgeolekuga seotud põhjustel.

Artiklis sätestatakse, et kõik võrguoperaatorid esitavad miinimumteabe kavandatud avalik-õiguslike ehitustööde kohta varakult ja proaktiivselt ühtsete teabepunktide kaudu, et hõlbustada ehitustööde võimalikku koordineerimist.

Artikkel 7. Lubade, sealhulgas trasside rajamise õiguse andmise menetlus

Artikliga 7 võetakse kasutusele uus põhimõte, mille kohaselt reguleerivad lubade, sealhulgas trasside rajamise õiguste andmise tingimusi ja menetlusi riigiti ühtsed õigusnormid. Sellega muudetakse kohustuslikuks taotluste esitamine elektrooniliselt ühtsete teabepunktide kaudu.

Sellega antakse komisjonile õigus täpsustada rakendusaktiga kasutuselevõtu kategooriad, mis on lubadest vabastatud.

Selle artikliga suurendatakse läbipaistvust, sest ehitustööde loataotlusi ei peeta vastuvõetavaks, kui ühtse teabepunkti kaudu ei ole tehtud kättesaadavaks artiklis 6 sätestatud miinimumteavet.

Artikliga kehtestatakse mitu meetet, mille eesmärk on tagada, et lubade, sealhulgas trasside rajamise õiguste taotlustega tegeletakse õigusaktides ettenähtud tähtaegade jooksul, nt lühem tähtaeg, mille jooksul teha kindlaks, kas taotlus on täielik, vaikimisi heakskiitmine või tähtaegadest mittekinnipidamisest tuleneva kahju hüvitamine.

Lõpuks sätestatakse artiklis, et lubade, sealhulgas trasside rajamise õiguste lõivud ja tasud ei või olla suuremad haldustasudest.

Artikkel 8. Hoonesisene füüsiline taristu ja valguskaabel

Artiklis 8 sätestatakse uute ja oluliselt rekonstrueeritud hoonete hoonesisene füüsiline taristu, juurdepääsupunktid ja hoonesisene valguskaabel. See hõlmab lõppkasutaja asukohas energiatõhususe parandamiseks rekonstrueeritavaid hooneid. Laiendatakse erandeid, et lahendada võimaliku ebaproportsionaalsuse probleem konkreetsetes asukohtades, lähtudes kulude ja tulude analüüsist.

Artikliga kehtestatakse liikmesriikidele kohustus võtta vastu asjaomased riiklikud standardid / tehnilised kirjeldused ja sertifitseerimismehhanismid. Selliste sertifitseerimismehhanismide abil saavad ettevõtjad tõendada vastavust sellistele standarditele / tehnilistele kirjeldustele ja taotleda nüüdsest kohustuslikku valguskaablivalmiduse märgist, mille saamiseks peab olema väljastatud ehitusluba.

Artikkel 9. Juurdepääs hoonesisesele füüsilisele taristule

Artiklis 9 on sätestatud üldkasutatava elektroonilise side võrgu pakkujate õigus lõpetada oma võrk juurdepääsupunktis ja saada juurdepääs olemasolevale hoonesisesele füüsilisele taristule. Samuti on seal sätestatud võimalus keelduda juurdepääsu pakumisest hoonesisesele füüsilisele taristule, kui juurdepääsu hoonesisesele valguskaablile pakutakse elektroonilise side seadustiku alusel kehtestatud kohustuse kohaselt või kui see on tehtud kättesaadavaks õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel, sealhulgas hinna osas.

Sellega nähakse komisjonile ette võimalus anda välja suuniseid hoonesisesele taristule juurdepääsu käsitlevate sätete kohaldamise kohta.

Artikkel 10. Digitaliseerimine

Artikliga 10 nähakse ette ühtne riiklik digitaalne kontaktpunkt ja juurdepääs digivahenditele, seda eriti juhul, kui ühtseid teabepunkte on mitu või kui teave asub mujal, et saaks kasutada õigusi ja täita kohustusi, mis on käesolevas määruses sätestatud.

Artikkel 11. Vaidluste lahendamine

Selle artikliga tagatakse, et igal asjaosalisel on õigus pöörduda vaidluse korral pädeva riikliku vaidluste lahendamise organi poole, kes peab vaidluse lahendama lühendatud aja jooksul (võrreldes lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi praegu kehtivate sätetega) ja tegema siduva otsuse.

Artikkel 12. Pädevad asutused

Artikliga 12 kehtestatakse täiendavaid nõudeid, mis juhinduvad elektroonilise side seadustiku institutsioonilistest sätetest. Näiteks: i) nende avaliku sektori asutuste erapooletus ja sõltumatus, kelle omandis või kontrolli all on füüsiline taristu; ii) vaidluste lahendamise organite ja ühtsete teabepunktide struktuuriline lahusus; iii) pädevate asutuste õiguste ja ressursside kasutamine ja iv) pädevate asutuste ülesannete läbipaistvamaks muutmine.

Samuti on seal sätestatud edasikaebamise õiguse üksikasjalikud nõuded, mis tuginevad elektroonilise side seadustiku sarnastele sätetele.

Artikkel 13. Komiteemenetlus

Artiklis 13 on sätestatud komiteemenetlus direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 118 lõikega 1 loodud sidekomiteega.

Artiklid 14–18. Lõppsätted

Artiklid 14 ja 15 sisaldavad lõppsätteid muu hulgas karistuste, seire ja aruandekohustuste kohta. Sidekomitee koostab asjaomased näitajad ja andmete kogumise mehhanismi.

Artikkel 16 sisaldab üleminekumeetmeid juhuks, kui need on vajalikud (lairibaühenduse kulude vähendamise direktiivi mõningate praeguste sätete jätkuv kohaldamine), pidades silmas väga suure läbilaskevõimega võrkude ulatuse suurendamist ja viivitusi mõningate käesoleva määruse sätete kohaldamisel. Artiklid 17 ja 18 sisaldavad sätteid direktiivi 2014/61/EL kehtetuks tunnistamise ning määruse jõustumise ja kohaldamise kohta.

Ettepanek:

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU MÄÄRUS,

mis käsitleb meetmeid, millega vähendada elektroonilise side gigabitivõrkude kasutuselevõtu kulusid, ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2014/61/EL (gigabititaristu määrus)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 114,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust²⁹,

võttes arvesse Regioonide Komitee arvamust³⁰,

toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt

ning arvestades järgmist:

- (1) Digimajandus on viimase aastakümne jooksul siseturgu põhjalikult muutnud. Liidu eesmärk on arendada välja digimajandus, mis pakuks kõigile ja kõikjal Euroopas kättesaadava kvaliteetse ja turvalise ühenduvuse abil kestlikke majanduslikke ja sotsiaalseid hüvesid. Väga suure läbilaskevõimega võrkudel põhinev kvaliteetne digitaristu toetab peaaegu kõiki nüüdisaegse ja innovatiivse majanduse sektoreid. See on strateegiliselt oluline nii sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse kui ka liidu üldise konkurentsivõime ja digitaalse juhtpositsiooni jaoks. Seetõttu peaks inimestel, aga ka era- ja avalikul sektoril olema võimalus osaleda digimajanduses.
- (2) COVID-19 pandeemia ajal muutus tehnoloogia kiire areng, lairibaliikluse eksponentsiaalne kasv ja suurenev nõudlus kõrgtehnoloogilise väga suure läbilaskevõimega ühenduvuse järele veelgi intensiivsemaks. Selle tulemusena on 2010. aastal digitaalarengu tegevuskavas³¹ seatud eesmärgid suuresti saavutatud, kuid samal ajal on need ka aegunud. Nende kodumajapidamiste osakaal, kellel on juurdepääs 30 Mbit/s internetile, kasvas 2013. aasta 58,1 %-lt 2022. aastaks 90 %-ni. Ainult 30 Mbit/s kättesaadavus ei ole tulevikuks piisav ega ole kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivis (EL) 2018/1972³² sätestatud uute eesmärkidega tagada ühenduvus ja väga suure läbilaskevõimega võrkude laialdane kättesaadavus.

²⁹ ELT C [], lk [].

³⁰ ELT C [], lk [].

³¹ Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele, 19.05.2010, COM(2010) 245.

³² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. detsembri 2018. aasta direktiiv (EL) 2018/1972, millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik (ELT L 321, 17.12.2018, lk 36).

Seepärast pani EL Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsuses (EL) 2022/2481³³ aastaks 2030 paika ajakohastatud eesmärgid, mis vastavad paremini tulevastele eeldatavatele ühenduvusvajadustele, mille kohaselt peaksid kõik Euroopa majapidamised olema kaetud gigabitivõrguga ning kõik asustatud alad 5G-võrguga.

- (3) Nende eesmärkide saavutamiseks on vaja poliitilisi lahendusi, mis kiirendaksid väga suure läbilaskevõimega püsi- ja traadita võrkude kasutuselevõttu kõikjal liidus ja vähendaksid selle kulusid, seda nii korraliku planeerimise, koordineerimise kui ka halduskoormuse vähendamise mõttes.
- (4) Lairibaside kasutuselevõtu kulusid vähendavate meetmete vajalikkusele reageerides vastu võetud direktiiv 2014/61/EL sisaldas meetmeid taristu ühiskasutuse, ehitustööde koordineerimise ja halduskoormuse vähendamise kohta. Et veelgi hõlbustada väga suure läbilaskevõimega võrkude, kaasa arvatud valguskaabli- ja 5G-võrkude rajamist, esitas Euroopa Ülemkogu oma 9. juuni 2020. aasta järeldustes Euroopa digituleviku kujundamise kohta üleskutse täiendavate meetmete paketi kohta, mis toetaks võrkude kasutuselevõtu praeguseid ja tekkivaid vajadusi, muu hulgas kutsuti üles vaatama läbi direktiivi 2014/61/EL.
- (5) Direktiivis (EL) 2018/1972 määratletud väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtuks kogu liidus on vaja suuri investeeringuid, millest märkimisväärse osa moodustavad tsiviilehitustööde kulud. Füüsilise taristu ühine kasutamine piiraks vajadust kulukate tsiviilehitustööde järele ja muudaks kõrgtehnoloogilise lairibaühenduse kasutuselevõtu tõhusamaks.
- (6) Suurt osa väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtu kuludest võib seostada võrkude rajamise protsessi ebatõhususega, mis on seotud järgmisega: i) olemasoleva passiivse taristu (nt kaablikanalid, juhtmed, juurdepääsuluugid, kaablikapid, postid, mastid, antenniseadeldised, tornid ja muud tugikonstruktsioonid) kasutamine; ii) ehitustööde koordineerimisega seotud kitsaskohad; iii) koormavad haldusmenetlused lubade andmiseks ning iv) kitsaskohad võrkude hoonesiseses kasutuselevõtus, mis tekitavad suuri rahalisi takistusi eeskätt maapiirkondades.
- (7) Lairibaside kasutuselevõtu kulude vähendamise vajadusele reageerides vastu võetud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2014/61/EL³⁴ sisaldas meetmeid taristu ühiskasutuse, ehitustööde koordineerimise ja halduskoormuse vähendamise kohta. Et veelgi hõlbustada väga suure läbilaskevõimega võrkude, kaasa arvatud valguskaabli- ja 5G-võrkude rajamist, esitas Euroopa Ülemkogu oma 9. juuni 2020. aasta järeldustes Euroopa digituleviku kujundamise kohta üleskutse täiendavate meetmete paketi kohta, mis toetaks võrkude kasutuselevõtu praeguseid ja tekkivaid vajadusi, muu hulgas kutsuti üles vaatama läbi direktiivi 2014/61/EL.
- (8) Direktiivis 2014/61/EL sätestatud meetmed aitasid vähendada kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtu kulusid. Neid meetmeid tuleks siiski tugevdada, et kulusid veelgi vähendada ja võrgu kasutuselevõttu kiiremaks muuta.
- (9) Meetmed, mille eesmärk on muuta olemasoleva avalik-õigusliku ja eraõigusliku taristu kasutamine tõhusamaks ning vähendada uute tsiviilehitustööde kulusid ja takistusi, peaks tublisti toetama väga suure läbilaskevõimega võrkude kiiret ja laialdast

³³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. detsembri 2022. aasta otsus (EL) 2022/2481, millega luuakse digikümnnendi poliitikaprogramm 2030 (ELT L 323, 19.12.2022, lk 4).

³⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 15. mai 2014. aasta direktiiv 2014/61/EL kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtukulude vähendamise meetmete kohta (ELT L 155, 23.5.2014, lk 1).

kasutuselevõttu. Nende meetmetega tuleks säilitada toimiv konkurents, kahjustamata sealjuures ohutust, turvalisust ja olemasoleva taristu sujuvat toimimist.

- (10) Mõned liikmesriigid on võtnud vastu meetmeid lairibaühenduse kasutuselevõtu kulude vähendamiseks, mis on direktiivis 2014/61/EL sätestatud ulatuslikumad. Samas on sellised meetmed eri liikmesriikides siiski väga erinevad ning nendega on saavutatud liidu eri paigus erinevaid tulemusi. Mõningate selliste meetmete ulatuslikum kasutuselevõtmise kogu liidus ja uute tugevamate meetmete võtmine võiks digitaalse ühtse turu toimimisele oluliselt kaasa aidata. Lisaks sellele takistavad regulatiivsete nõuete erinevused ja liidu õigusnormide ebajärjekindel rakendamine mõnikord kommunaalteenetajate koostööd. Erinevused võivad tekitada ka turule sisenemise tõkkeid uute ettevõtjate jaoks, kes pakuvad või kellel on õigus pakkuda üldkasutatavaid elektroonilise side võrke või nendega seotud vahendeid, nagu on määratletud direktiivis (EL) 2018/1972 („operaatorid“). Samuti võivad sellised erinevused välistada uusi ärivõimalusi ning takistada väga suure läbilaskevõimega võrkude füüsilise taristu kasutamise ja kasutuselevõtu siseturu arengut. Pealegi ei kata meetmed, millest on teatatud riikide tegevuskavades ja rakendamisaruannetes, mille liikmesriigid on vastu võtnud vastavalt komisjoni soovitusel (EL) 2020/1307,³⁵ kõiki direktiivi 2014/61/EL valdkondi ega käsitle kõiki küsimusi järjepidevalt ja täielikult. Olukord on selline hoolimata sellest, et sidusa ja märkimisväärne mõju saavutamiseks on äärmiselt tähtis võtta meetmeid kogu kasutuselevõtu protsessi ulatuses ja kõigis sektorites.
- (11) Käesoleva määruse eesmärk on tugevdada ja ühtlustada kogu liidus kohaldatavaid õigusi ja kohustusi, et kiirendada väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõttu ja sektoritevahelist koordineerimist. Elektroonilise side turud on eri riikide turgudel endiselt killustunud ja seetõttu ei suuda ettevõtjad, kes pakuvad või kellel on õigus pakkuda elektroonilise side võrke, saavutada mastaabisäästu. Sellel võib olla tugev järelmõju kaupade ja teenuste piiriülesele pakkumisele, sest paljusid teenuseid saab pakkuda ainult siis, kui kogu liidus on paigas piisavalt toimiv võrk. Kuigi käesoleva määrusega tagatakse võrdsemad võimalused, ei takista see võtmast liidu õigusega kooskõlas olevaid riiklikke meetmeid, mille eesmärk on käesolevas määruses sätestatud õigusi ja kohustusi täiendades edendada olemasoleva füüsilise taristu ühist kasutamist või võimaldada uusi füüsilisi taristuid tõhusamalt kasutusele võtta. Näiteks võiksid liikmesriigid laiendada ehitustööde koordineerimist käsitlevaid sätteid ka erasektori rahastatud projektidele või nõuda, et ühtsetele teabepunktidele esitataks rohkem elektroonilist teavet füüsilise taristu või kavandatud ehitustööde kohta, tingimusel et need ei riku liidu õigust, kaasa arvatud käesoleva määruse sätteid.
- (12) Õiguskindluse tagamiseks muu hulgas teatavate konkreetsete regulatiivsete meetmete osas, mis on kehtestatud direktiivi (EL) 2018/1972 II jaotise II–IV peatüki ja direktiivi 2002/77/EÜ³⁶ alusel, peaksid nende direktiivide sätted olema käesoleva määruse suhtes ülimuslikud.
- (13) Operaatorite, eriti uute turuletulijate jaoks võib olla palju tõhusam taaskasutada väga suure läbilaskevõimega võrkude või nendega seotud vahendite kasutuselevõtuks olemasolevat füüsilist taristut, kaasa arvatud muude kommunaalteenuste taristut.

³⁵ Komisjoni 18. septembri 2020. aasta soovitus (EL) 2020/1307, mis käsitleb liidu ühtset meetmepaketti kiire elektroonilise side võrkude kasutuselevõtukulude vähendamiseks ning kiire ja investeerimissõbraliku juurdepääsu tagamiseks 5G raadiospektrile, et edendada majanduse COVID-19 kriisist taastumise toetamiseks ühenduvust liidus (ELT L 305, 21.9.2020, lk 33).

³⁶ Komisjoni 16. septembri 2002. aasta direktiiv 2002/77/EÜ konkurentsi kohta elektrooniliste sidevõrkude ja -teenuste turgudel ([EÜT L 249, 17.9.2002, lk 21](#)).

Esmajoones on see nii piirkondades, kus sobiv elektroonilise side võrk ei ole kättesaadav või kus uue füüsilise taristu ehitamine ei pruugi olla majanduslikult otstarbekas. Ühtlasi võib sektoritevaheline sünergia tunduvalt vähendada vajadust väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtuga seotud ehitustööde järele. Selline taaskasutamine võib vähendada ka nende ehitustöödega seotud sotsiaalseid ja keskkonnakulusid, näiteks saastet, müra ja liiklusummikud. Seetõttu ei tuleks käesolevat määrust kohaldada mitte üksnes operaatorite suhtes, vaid ka isikute suhtes, kes on elektroonilise side võrgu elementide majutamiseks sobivate ulatuslike ja üldlevinud füüsiliste taristute omanikud või omavad õigust neid kasutada; see puudutab näiteks füüsilisi võrke elektri, gaasi, vee ja kanalisatsiooni pakkumiseks, äravoolusüsteemide võrke, küttevõrke ning transporditeenuste võrke. Õiguste omanike puhul ei muuda see kolmandate isikute omandiõigusi.

- (14) Väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtu parandamiseks siseturul tuleks käesolevas määruses sätestada üldkasutatavaid elektroonilise side võrke või nendega seotud vahendeid pakkuvate ettevõtjate (kaasa arvatud avalik-õiguslike ettevõtjate) õigused saada juurdepääs füüsilisele taristule sõltumata selle asukohast õiglastel ja mõistlikel tingimustel, mis on kooskõlas omandiõiguste tavalise kasutamisega. Kohustus anda juurdepääs füüsilisele taristule ei tohiks piirata taristu asukohaks oleva maa või hoone omaniku õigusi.
- (15) Võttes arvesse seda, kui kiiresti arenevad traadita side füüsilise taristu pakkujad, nt tugijaamaettevõtjad, ja kuidas üha kasvab nende olulisus traadita elektroonilise side võrkude elementide, nt 5G-võrkude paigaldamiseks sobivale füüsilisele taristule juurdepääsu pakkujatena, tuleks termini „võrguoperaator“ määratlust laiendada nii, et see hõlmaks lisaks ettevõtjatele, kes pakuvad või kellel on õigus pakuda elektroonilise side võrke, ja muud liiki võrkude, näiteks transpordi-, gaasi- või elektrivõrgu operaatoritele ka ettevõtjaid, kes pakuvad nendega seotud vahendeid ning kelle suhtes hakkaksid selle tulemusena kehtima kõik käesolevas määruses sätestatud kohustused ja hüved, välja arvatud sätted, mis käsitlevad hoonesisest füüsilist taristut ja juurdepääsu.
- (16) Võrkude vähese diferentseerituse tõttu saab võrgu füüsilistes struktuurides sageli majutada samaaegselt mitmesuguseid elektroonilise side võrgu elemente, ilma et see mõjutaks peamist pakutavat teenust ning nii, et kohandamiskulud on minimaalsed. Nende elementide hulka kuuluvad elemendid, mille abil saab pakuda lairibajuurdepääsu teenuseid kiirusega vähemalt 100 Mbit/s kooskõlas tehnoloogilise neutraalsuse põhimõttega. Seetõttu saab füüsilist taristut, mis on mõeldud üksnes võrgu muude elementide majutamiseks ilma, et temast endast saaks võrgu aktiivne element (näiteks kasutamata valguskaabli puhul), põhimõtteliselt kasutada selleks, et majutada elektroonilise side kaableid, seadmeid või elektroonilise side võrkude muid elemente, sõltumata taristu tolle hetke kasutusviisist või omandivormist, turvalisusprobleemidest või taristu omaniku tulevastest ärihuvidest. Põhimõtteliselt saab üldkasutatava elektroonilise side võrgu füüsilist taristut kasutada ka muude võrkude elementide majutamiseks. Seepärast võivad üldkasutatavate elektroonilise side võrkude operaatorid anda asjakohastel juhtudel teiste võrkude kasutuselevõtmiseks juurdepääsu oma võrkudele. Ilma et see piiraks peamise teenuse pakkumisega seotud üldistes huvides oleva konkreetse eesmärgi poole püüdlemist, tuleks samal ajal edendada võrguoperaatorite vahelist sünergiat, et aidata saavutada otsuses (EL) 2022/2481 sätestatud digieesmäärke.
- (17) Kui tegemist ei ole põhjendatud erandiga, võib elektroonilise side võrgu elementide majutamiseks kasutada ka avaliku sektori asutuste omandis või kontrolli all olevaid

füüsilise taristu elemente, isegi kui need ei ole võrgu osad, ning need tuleks teha kättesaadavaks, et hõlbustada väga suure läbilaskevõimega võrkude, eeskätt traadita võrkude elementide paigaldamist. Füüsilise taristu elemendid on näiteks hooned, hoonetesse sissepääsud ja mis tahes muu vara, kaasa arvatud tänavainventar, näiteks valgustuspostid, tänavasildid, valgusfoorid, reklaamtahvlid, bussi- ja trammipeatused ning metroojaamad. Liikmesriikide ülesanne on teha oma territooriumil kindlaks avaliku sektori asutuste omandis või kontrolli all olevad konkreetseid hooned, mille suhtes juurdepääsukohustusi ei saa kohaldada näiteks arhitektuurilise, ajaloolise, religioosse või loodusliku väärtuse tõttu.

- (18) Käesolev määrus ei tohiks piirata konkreetseid kaitsemeetmeid, mida on vaja, et tagada ohutus ja rahvatervis ning võrkude, eeskätt elutähtsa taristu turvalisus ja terviklikkus vastavalt siseriikliku õiguse määratlustele ning tagada, et ei mõjutata võrguoperaatori pakutavat peamist teenust, seda eeskätt võrkude puhul, mida kasutatakse olmevee pakkumiseks. Siseriiklikes õigusaktides sätestatud üldnormid, mis keelavad võrguoperaatoritel pidada läbirääkimisi seoses selliste ettevõtjate juurdepääsuga füüsilistele taristutele, kes pakuvad või kellel on õigus pakkuda elektroonilise side võrke või nendega seotud vahendeid, võivad takistada füüsilisele taristule juurdepääsu turu rajamist. Sellised üldnormid tuleks seega kaotada. Samal ajal ei tohiks käesolevas määruses sätestatud meetmed takistada liikmesriike motiveerimast kommunaalettevõtjaid andma juurdepääsu taristule, jättes nende füüsilisele taristule juurdepääsust saadava tulu nende peamise tegevuse või peamiste tegevuste lõppkasutajate tariifide arvutamise alusest välja kooskõlas kohaldatava liidu õigusega.
- (19) Õiguskindluse tagamiseks ja vältimaks ebaproportsionaalset koormust, mille tekitab võrguoperaatorite jaoks olukord, kus sama füüsilise taristu suhtes kohaldatakse samaaegselt kaht erinevat juurdepääsukorda, ei tohiks käesolevas määruses sätestatud juurdepääsukohustusi kohaldada füüsilise taristu suhtes, mille suhtes kohaldatakse juurdepääsukohustusi, mille riigi reguleeriv asutus on kehtestanud vastavalt direktiivile (EL) 2018/1972, või juurdepääsukohustusi, mis tulenevad liidu riigiabi eeskirjade kohaldamisest, kuni sellised juurdepääsukohustused kehtivad. Samas tuleks käesolevat määrust siiski kohaldada juhul, kui riigi reguleeriv asutus on kehtestanud direktiivi (EL) 2018/1972 alusel juurdepääsukohustuse, mis piirab asjaomase füüsilise taristu kasutamise võimalusi. Selline olukord võib tekkida näiteks siis, kui tugijaamu ühendada kavatsev operaator taotleb juurdepääsu olemasolevale füüsilisele taristule, mille suhtes on kehtestanud juurdepääsukohustused eriotstarbelise edastusmahuga hulgiteenusele juurdepääsu turul³⁷.
- (20) Proportsionaalsuse tagamiseks ja investeerimisstiimulite säilitamiseks peaks võrguoperaatoril või avaliku sektori asutusel olema õigus keelduda objektiivsetele ja põhjendatud argumentidele toetudes juurdepääsu andmisest konkreetsele füüsilisele taristule. Esmajoones võib juhtuda, et füüsiline taristu, millele on juurdepääsu taotletud, ei ole konkreetsete asjaolude tõttu tehniliselt sobiv või ei ole sel ajal kättesaadavat ruumi või võib tulevikus tekkida vajadus ruumi järele, mida on piisavalt tõendatud näiteks avalikult kättesaadavates investeerimiskavades. Proportsionaalsuse tagamiseks ja investeerimisstiimulite säilitamiseks võib võrguoperaator või avaliku sektori asutus keelduda juurdepääsu andmisest konkreetsele füüsilisele taristule.

³⁷ Komisjoni 18. detsembri 2020. aasta soovitus (EL) 2020/2245 elektroonilise side sektori asjaomaste toote- ja teenuseturgude kohta, mis vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2018/1972 (millega kehtestatakse Euroopa elektroonilise side seadustik) vajavad eelnevat reguleerimist, 18.12.2020, C(2020) 8750 (ELT L 439, 29.12.2020, lk 23).

Hoidmaks ära võimalikku konkurentsi moonutamist või tingimuste võimalikku kuritarvitamist, et juurdepääsu andmisest keelduda, peaks igasugune selline keeldumine olema nõuetekohaselt põhjendatud ning lähtuma objektiivsetest ja üksikasjalikest põhjustest. Selliseid põhjusi ei peetaks objektiivseks näiteks juhul, kui ettevõtja, kes pakub või kellel on õigus pakkuda elektroonilise side võrke, on võtnud füüsilise taristu kasutusele tänu ehitustööde koordineerimisele muu võrguoperaatoriga kui elektroonilise side võrgu operaator ning keeldub juurdepääsu andmisest, väites, et väga suure läbilaskevõimega võrgu elementide majutamiseks ei ole ruumi tema kontrolli all oleva ettevõtja otsuste tõttu. Sellisel juhul võib tekkida konkurentsi moonutamine, kui juurdepääsutaotlusega hõlmatud piirkonnas ei ole muud väga suure läbilaskevõimega võrku. Samuti võib taristu ühine kasutamine teatavates olukordades ähvardada ohutust või rahvatervist, võrgu (sealhulgas elutähtsa taristu) terviklikkust ja turvalisust või ohustada sama taristu vahendusel peamiselt pakutavate teenuste osutamist. Lisaks, kui võrguoperaator juba pakub taotleja vajadustele vastavat otstarbekat alternatiivset hulgijuurdepääsu elektroonilise side võrgu füüsilisele taristule, näiteks kasutamata valguskaablit või valguskaabelühendusel põhineva juurdepääsu eraldamist, võib juurdepääs füüsilisele alustaristule avaldada kahjulikku majanduslikku mõju tema ärimudelile, seda eriti ainult hulгимүүгига tegelevate operaatorite puhul, ja investeerimisstiimulitele. Samuti võib see põhjustada võrguelementide ebatõhusa dubleerimise ohu. Hinnates, kas sellise hulgitasandi füüsilise juurdepääsu alternatiivsete võimaluste tingimused on õiglased ja mõistlikud, tuleks muu hulgas arvesse võtta sellise juurdepääsu võimaldava ettevõtte ärimudelit, kes pakub või kellel on õigus pakkuda üldkasutatavaid elektroonilise side võrke, ning vajadust vältida kummagi poole võimaliku märkimisväärse turujõu kindlustamist.

- (21) Kui operaatorid taotlevad juurdepääsu konkreetsetes piirkonnas, peaksid võrguoperaatorid ja avaliku sektori asutused, kelle omandis füüsiline taristu on või kes seda kontrollivad, olemasoleva füüsilise taristu taaskasutamise hõlbustamiseks tegema pakkumise oma vahendite ühiseks kasutamiseks õiglastel ja mõistlikel tingimustel, sealhulgas hinna osas, välja arvatud juhul, kui juurdepääsust keeldutakse objektiivsete ja põhjendatud argumentidega. Ühtlasi peaksid avaliku sektori asutused olema kohustatud pakkuma juurdepääsu mittediskrimineerivatel tingimustel. Olenevalt asjaoludest võib sellise juurdepääsu andmise tingimusi mõjutada mitu tegurit. Näiteks: i) hooldamise ja kohandamisega seotud lisakulud; ii) ennetavad kaitsemeetmed, mis tuleb võtta võrgu ohutusele, turvalisusele ja terviklikkusele avalduva kahjuliku mõju piiramiseks; iii) konkreetne vastutuskord võimaliku kahju korral; iv) taristu ehitamiseks antud riiklike toetuste kasutamine, sealhulgas konkreetset tingimused, mis on seotud toetusega või tulenevad siseriiklikust õigusest kooskõlas liidu õigusega; v) suutlikkus tarnida või pakkuda taristu läbilaskevõimet avaliku teenindamise kohustuse täitmiseks ning vi) siseriiklikest sätetest tulenevad piirangud, mille eesmärk on kaitsta keskkonda, rahvatervist, avalikku julgeolekut või saavutada asulaplaneerimise eesmäärke.
- (22) Investeeringud üldkasutatavate elektroonilise side võrkude ja nendega seotud vahendite füüsilisse taristusse peaksid aitama otseselt kaasa otsuses (EL) 2022/2481 sätestatud eesmärkidele ja vältima oportunistlikku käitumist. Seepärast tuleks igasuguse olemasolevale füüsilisele taristule juurdepääsu või ehitustööde koordineerimise kohustuse puhul võtta täielikult arvesse mitmesuguseid tegureid, näiteks: i) nende investeeringute majanduslik tasuvus, lähtudes nende riskiprofilist; ii) investeeringutasuvuse ajakava; iii) juurdepääsu mõju edasisele konkurentstile ning seeläbi hindadele ja investeeringutasuvusele; iv) võrguvarade amortisatsioon juurdepääsutaotluse esitamise ajal; v) tehtud investeeringu aluseks olnud ärimudel,

eriti kui tegemist on investeeringuga väga suure läbilaskevõimega võrgu teenuste osutamiseks kasutatavasse füüsilisse taristusse, ning vi) juurdepääsu taotlejale varem pakutud ühise kasutuselevõtu võimalused.

- (23) Avaliku sektori asutustel, kelle omandis või kontrolli all füüsiline taristu on, ei pruugi olla piisavalt vahendeid, kogemusi või tehnilisi teadmisi, et pidada operaatoritega läbirääkimisi juurdepääsu üle. Hõlbustamaks juurdepääsu nende avaliku sektori asutuste füüsilisele taristule, võiks määrata asutuse, kes koordineeriks juurdepääsutaotlusi, annaks juurdepääsutingimuste läbirääkimisteks juriidilist ja tehnilist nõu ning teeks asjaomase teabe sellise füüsilise taristu kohta ühtses teabepunktis kättesaadavaks. See koordineeriv asutus võiks ühtlasi toetada avaliku sektori asutusi näidislepingute ettevalmistamisel ning jälgida juurdepääsutaotluste menetlemise tulemusi ja ajalist kestust. Samuti võiks see asutus aidata, kui tekib vaidlusi seoses juurdepääsuga avaliku sektori asutuse omandis või kontrolli all olevale füüsilisele taristule.
- (24) Liikmesriikide lähenemisviiside järjepidevuse tagamiseks võiks komisjon anda tihedas koostöös elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste ametiga (BEREC) juhiseid selle kohta, kuidas kohaldada füüsilisele taristule juurdepääsu käsitlevaid sätteid, sealhulgas selle kohta, kuidas kohaldada õiglasi tingimusi. Juhiseid ette valmistades tuleks võtta asjakohaselt arvesse sidusrühmade ja riiklike vaidluste lahendamise organite seisukohti.
- (25) Operaatoritel peaks olema juurdepääs minimaalsele teabele kasutuselevõtu piirkonna füüsilise taristu ja kavandatavate ehitustööde kohta. See võimaldab neil väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõttu tulemuslikult planeerida ning tagab selliste võrkude kasutuselevõtuks sobiva olemasoleva füüsilise taristu ja ehitustööde kõige tulemuslikuma kasutamise. Sellise miinimumteabe olemasolu on eeltingimus, et hinnata olemasoleva füüsilise taristu kasutuspotentsiaali või koordineerida kavandatavaid ehitustöid konkreetses piirkonnas ning samuti vähendada kahju olemasolevatele füüsilistele taristutele. Arvestades asjaomaste sidusrühmade arvu (seda nii avaliku ja erasektori rahastatavate ehitustööde kui ka olemasoleva või kavandatava füüsilise taristu puhul) ning selleks, et hõlbustada juurdepääsu kõnealusele teabele (nii eri sektorites kui ka piiriülel), peaksid võrguoperaatorid ja avaliku sektori asutused, kelle suhtes kohaldatakse läbipaistvuskohustusi, sellist miinimumteavet esitama ja ajakohastama proaktiivselt (mitte taotluse peale) ühtse teabepunkti kaudu. See lihtsustab sellisele teabele juurdepääsu taotluste haldamist ja võimaldab operaatoritel väljendada huvi füüsilisele taristule juurdepääsu või ehitustööde koordineerimise vastu, mille ajastus on otsustava tähtsusega. Kavandatavate ehitustööde kohta tuleks miinimumteave esitada ühtse teabepunkti kaudu niipea, kui see teave on asjaomasele võrguoperaatorile kättesaadav, ning igal juhul ja loa vajalikkuse korral hiljemalt kolm kuud enne loataotluse esmakordsest esitamist pädevatele asutustele.
- (26) Miinimumteave tuleks teha ühtse teabepunkti kaudu kiiresti kättesaadavaks proportsionaalsetel, mittediskrimineerivatel ja läbipaistvatel tingimustel, et operaatorid saaksid esitada oma teabetaotlused. Ühtne teabepunkt peaks koosnema elektroonilise teabe hoidlast, kus on võimalik teabele juurde pääseda ja taotlusi esitada võrgus, kasutades digitaalseid vahendeid, nagu veebilehed, digirakendused ja digiplatvormid. Kättesaadavaks tehtud teave võib olla piiratud, et tagada võrgu, eriti elutähtsa taristu turvalisus ja terviklikkus, riiklik julgeolek või kaitsta õigustatud tegevus- ja ärisaladusi. Ühtne teabepunkt ei pea ise teavet majutama, kui ta tagab, et olemas on ühendused muude digivahenditega, näiteks veebiportaalide, digiplatvormide või

digirakendustega, kus teave on salvestatud. Ühtne teabepunkt võib pakkuda lisafunktsioone, näiteks juurdepääsu täiendavale teabele, või toetada olemasolevale füüsilisele taristule juurdepääsu või ehitustööde koordineerimise taotluste menetlemist.

- (27) Lisaks, kui taotlus on mõistlik, eeskätt kui seda on vaja olemasoleva füüsilise taristu ühiseks kasutamiseks või ehitustööde koordineerimiseks, tuleks operaatoritele anda läbipaistvatel, proportsionaalsetel ja mittediskrimineerivatel tingimustel võimalus teha vaatlusi kohapeal ja taotleda kavandatud ehitustöid käsitlevat teavet, ilma et see piiraks võrgu turvalisuse ja terviklikkuse tagamiseks võetud kaitsemeetmeid, konfidentsiaalsuse kaitset ja tegevus- ja ärisaladuste kaitset.
- (28) Ergutada tuleks kavandatud ehitustööde suuremat läbipaistvust ühtsete teabepunktide kaudu. Selleks võib operaatorid lihtsalt suunata sellise teabe juurde, kui see on olemas. Läbipaistvust tuleks suurendada ka nõudega, et loataotluste puhul tuleb ühtse teabepunkti kaudu eelnevalt avaldada teave kavandatud ehitustööde kohta.
- (29) Liikmesriikidele jääv õigus jaotada ühtsete teabepunktide ülesanded mitme pädeva asutuse vahel ei tohiks mõjutada nende suutlikkust neid ülesandeid tulemuslikult täita. Kui liikmesriigis luuakse rohkem kui üks ühtne teabepunkt, peaks ühtset kasutajaliidest sisaldav ühtne riiklik digitaalne kontaktpunkt tagama sujuva elektroonilise juurdepääsu kõigile ühtsetele teabepunktidele. Ühtne teabepunkt peaks olema täielikult digitaalne ja pakkuma lihtsat juurdepääsu asjakohastele digitaalsetele töövahenditele. See võimaldab võrguoperaatoritel ja avaliku sektori asutustel kasutada oma õigusi ja täita kohustusi, mis on käesolevas määruses sätestatud. See hõlmab kiiret juurdepääsu miinimumteabele olemasoleva füüsilise taristu ja kavandatud ehitustööde kohta, lubade ja trasside rajamise õiguste andmise elektroonilisi haldusmenetlusi ning kohaldatavaid tingimusi. Miinimumteabe ühe osana peaks ühtne teabepunkt pakkuma juurdepääsu geoviidetega teabele olemasoleva füüsilise taristu ja kavandatud ehitustööde asukoha kohta. Et seda oleks hõlpsam teha, peaksid liikmesriigid pakkuma automaatseid digivahendeid, millega esitada geoviidetega teavet, ja vahendeid toetatud andmevormingutesse teisendamiseks. Need võiks teha kättesaadavaks võrguoperaatoritele ja avaliku sektori asutustele, kes vastutavad selle teabe esitamise eest ühtse teabepunkti kaudu. Kui geoviidetega asukohaandmed on kättesaadavad muude digitaalsete vahendite kaudu, näiteks INSPIRE geoinfoportaalis vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2007/2/EÜ,³⁸ võiks ühtne teabepunkt pakkuda kasutajasõbralikku juurdepääsu sellele teabele.
- (30) Proportsionaalsuse ja turvalisuse tagamiseks ei ole nõuet, et teavet olemasoleva füüsilise taristu kohta tuleb esitada ühtse teabepunkti kaudu, vaja kohaldada samadel põhjustel, millega põhjendatakse juurdepääsutaotluse rahuldamata jätmist. Lisaks sellele võib olemasoleva füüsilise taristu kohta teabe esitamine ühtse teabepunkti kaudu olla väga konkreetsetel juhtudel võrguoperaatorite ja avaliku sektori asutuste jaoks koormav või ebaproportsionaalne. See võib juhtuda näiteks siis, kui veel ei ole saadaval ülevaadet asjaomastest varadest ja nende kaardistamine oleks väga kulukas või kui eelduste kohaselt on mõne liikmesriigi teatavates piirkondades või teatava konkreetse füüsilise taristu kohta väga vähe juurdepääsutaotlusi. Kui teabe esitamine tundub üksikasjaliku kulude-tulude analüüsi põhjal ebaproportsionaalne, ei tohiks võrguoperaatoreid ja avaliku sektori asutusi kohustada sellist teavet esitama. Liikmesriigid peaksid tegema sellise üksikasjaliku kulude-tulude analüüsi, konsulteerides sidusrühmadega, et selgitada välja, milline on nõudlus olemasolevale

³⁸ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 14. märtsi 2007. aasta direktiiv 2007/2/EÜ, millega rajatakse Euroopa Ühenduse ruumiandmete infrastruktuur (INSPIRE) (ELT L 108, 25.4.2007, lk 1).

füüsilisele taristule juurdepääsu järele, ning seda analüüsi tuleks korrapäraselt ajakohastada. Konsulteerimisprotsess ja selle tulemus tuleks avalikustada ning komisjonile tuleks teatada konkreetsest füüsilisest taristust, mis sellest kohustusest vabastatakse.

- (31) Järjepidevuse tagamiseks peaksid ühtse teabepunkti ülesandeid täitvad pädevad asutused, riikide reguleerivad asutused, kes täidavad oma direktiivist (EL) 2018/1972 tulenevaid ülesandeid, ja muud pädevad asutused, näiteks riiklikud, piirkondlikud või kohalikud asutused, kes vastutavad katastri või direktiivi 2007/2/EÜ (INSPIRE) rakendamise eest, nagu on asjakohane, omavahel konsulteerima ja koostööd tegema. Sellise koostöö eesmärk peaks olema viia miinimumi jõupingutused, mida võrguoperaatorid ja avaliku sektori asutused, kaasa arvatud märkimisväärse turujõuga ettevõtjaks tunnistanud ettevõtjad (märkimisväärse turujõuga operaatorid) peavad tegema läbipaistvuskohustuste täitmiseks, et teha kättesaadavaks teave oma füüsilise taristu kohta. Kui märkimisväärse turujõuga operaatori füüsilise taristu kohta on vaja teistsugust andmekogumit, tuleks sellise koostöö tulemusena seada sisse kasulikud ühendused ja koostoime märkimisväärse turujõuga seotud andmebaasi ja ühtse teabepunkti vahel ning andmete kogumise ja esitamise proportsionaalsed ühised tavad, et pakkuda lihtsalt võrreldavaid tulemusi. Samuti tuleks koostööga püüda hõlbustada juurdepääsu füüsilise taristu kohta käivale teabele, arvestades riigis valitsevaid olusid. Kui regulatiivseid kohustusi muudetakse või need tühistatakse, peaksid sellest mõjutatud isikud saama kokku leppida selles, kuidas oleks kõige parem kohandada füüsilise taristu andmete kogumist ja pakkumist, et see vastaks uutele kohaldatavatele regulatiivsetele nõuetele.
- (32) Ehitustööde koordineerimise läbipaistvuskohustust ei ole vaja kohaldada ehitustööde suhtes, mida tehakse riikliku julgeoleku tõttu või hädaolukorras. See võib juhtuda näiteks ehitustööde puhul, mida tuleb teha, kui inimesed võivad olla ohus tsiviilehitiste ja nendega seotud rajatiste olukorra halvenemise tõttu, mille on põhjustanud kahjustavad looduslikud või inimtegurid, ning tuleb tagada hoonete ja rajatiste ohutus või lammutamine. Läbipaistvuse huvides peaksid liikmesriigid teatama komisjonile, millist liiki ehitustöid sellised asjaolud puudutavad, ning avaldama need ühtse teabepunkti kaudu.
- (33) Selleks et tagada oluline kokkuvõtte ja minimeerida ebamugavusi uute elektroonilise side võrkude kasutuselevõttust mõjutatud piirkonnas, peaksid olema keelatud regulatiivsed piirangud, mis üldjuhul ei lase võrguoperaatoritel rääkida omavahel läbi väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtuks tehtavate ehitustööde koordineerimise lepinguid. Kui ehitustöid ei rahastata riiklikest vahenditest, ei tohiks käesolev määrus piirata võrguoperaatorite võimalust sõlmida ehitustööde koordineerimise lepinguid oma investeerimis- ja äriplaanide ning eelistatud ajakava kohaselt.
- (34) Liikmesriigid peaksid maksimeerima täielikult või osaliselt riiklikest vahenditest rahastatavate ehitustööde tulemusi, kasutades ära nende tööde positiivset välismõju eri sektoritele ning tagades võrdsed võimalused kasutada olemasolevat ja kavandavat füüsilist taristut ühiselt väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtu jaoks. Riiklikest vahenditest rahastatavate ehitustööde peamisele eesmärgile ei tohiks avaldada kahjulikku mõju. Asjaomaseid ehitustöid otseselt või kaudselt (näiteks alltöövõtja kaudu) teostav võrguoperaator peaks rahuldama õigeaegsed ja põhjendatud taotlused väga suure läbilaskevõimega võrgu elementide kasutuselevõtu koordineerimise kohta proportsionaalsel, mittediskrimineerivatel ja läbipaistvatel tingimustel. Näiteks peaks taotluse esitanud operaator katma kõik lisakulud, sh need,

mis tulenevad viivitustest, ning tegema algsetes plaanides võimalikult vähe muudatusi. Sellised sätted ei tohiks mõjutada liikmesriikide õigust reserveerida läbilaskevõimet elektroonilise side võrkude jaoks ka siis, kui konkreetseid taotlusi ei ole esitatud. See võimaldab liikmesriikidel rahuldada tulevikus tekkivat nõudlust füüsilise taristu järele, et maksimeerida ehitustööde väärtust või võtta meetmeid, mis annavad muud liiki võrkude, nt transpordi-, gaasi- või elektrivõrkude operaatoritele samalaadsed õigused koordineerida ehitustöid.

- (35) Mõningatel juhtudel, eeskätt siis, kui kasutuselevõtt toimub maapiirkonnas, äärealal või hõredalt asustatud piirkonnas, võib ehitustööde koordineerimise kohustus seada ohtu selliste kasutuselevõttude rahalise elujõulisuse ja lõppkokkuvõttes pärssida turutingimustel tehtavaid investeeringuid. Seepärast võib ehitustööde koordineerimise taotlust, mis on esitatud ettevõtjale, kes pakub või kellel on õigus pakkuda üldkasutatavaid elektroonilise side võrke, pidada teatavatel konkreetsetel tingimustel põhjendamatuks. Eeskätt peaks see nii olema siis, kui taotluse esitanud ettevõtja, kes pakub või kellel on õigus pakkuda elektroonilise side võrke, ei ole sedastanud oma kavatsust võtta selles piirkonnas kasutusele väga suure läbilaskevõimega võrke (olgu siis tegemist uue kasutuselevõtu, ajakohastamise või võrgu laiendamisega), ja kui on tehtud prognoos või esitatud üleskutse deklareerida kavatsus võtta kindlaksmääratud alal (vastavalt direktiivi (EL) 2018/1972 artiklile 22) kasutusele väga suure läbilaskevõimega võrke või kui on toimunud riigiabi eeskirjade kohane avalik konsultatsioon. Kui selliseid prognoose, üleskutsesid ja/või avalikke konsultatsioone on olnud mitu, tuleks arvesse võtta ainult seda, et huvi ei väljendatud kõige hiljutisemal võimalusel, mis hõlmas ajavahemikku, mille jooksul tuleks ehitustööde koordineerimise taotlust kaaluda. Selleks, et tagada kasutuselevõetud taristule juurdepääsu võimalus tulevikus, peaks üldkasutatavaid elektroonilise side võrke pakkuv või selleks õigust omav ettevõtja, kes ehitustöid teostab, tagama, et võtab füüsilise taristu kasutusele piisavas mahus, võttes arvesse komisjoni anud juhiseid. See ei piira avaliku sektori vahendite eraldamise ja riigiabi eeskirjade kohaldamisega seotud õigusnormide ja tingimuste kohaldamist.
- (36) Lähenedamisviiside järjepidevuse tagamiseks võiks komisjon anda tihedas koostöös elektroonilise side Euroopa reguleerivate asutuste ametiga (BEREC) juhiseid selle kohta, kuidas kohaldada ehitustööde koordineerimist käsitlevaid sätteid, muu hulgas seoses kulude jaotamisega. Juhiseid ette valmistades tuleks võtta asjakohaselt arvesse sidusrühmade ja riiklike vaidluste lahendamise organite seisukohti.
- (37) Toimiv koordineerimine võib aidata vähendada kulusid ja viivitusi, aga ka kasutuselevõtu häireid, mida tegevuskohal esinevad probleemid võivad tekitada. Üks näide olukorrast, kus ehitustööde koordineerimisel võib olla selge positiivne mõju, on sektoritevahelised projektid 5G-koridoride kasutuselevõtuks transporditeedel, nagu maanteed, raudteed ja siseveeteed. Selliste projektide puhul võib sageli olla vaja projekte koordineerida või ühiselt projekteerida, tuginedes projekti osaliste varasele koostööle. Ühise projekteerimise raames võivad asjaosalised füüsilise taristu kasutuselevõtu kulus ja tehnoloogias ning kasutatavates seadmetes eelnevalt kokku leppida juba enne ehitustööde koordineerimist. Seetõttu tuleks ehitustööde koordineerimise taotlus esitada võimalikult varakult.
- (38) Riikide ja liidu üldiste huvide kaitsmiseks võib elektrooniliste sidevõrkude elementide või nendega seotud vahendite kasutuselevõtuks olla vaja mitmesuguseid lube. Nende hulka võivad kuuluda näiteks kaevetööde, ehitus-, planeerimis-, keskkonna- ja muud load ning trasside rajamise õigused. Erisuguste elektroonilise side võrkude või nendega seotud vahendite kasutuselevõtmiseks vajalike lubade ja trasside rajamise

õiguste arv ja kasutuselevõtu kohaspetsiifilisus võib tähendada, et kohaldatakse erinevaid menetlusi ja tingimusi, ning see võib muuta võrgu kasutuselevõtu keerukaks. Seepärast tuleks kasutuselevõtu hõlbustamiseks lihtsustada kõiki õigusnorme, mis käsitlevad lubade andmise ja trasside rajamise õiguste andmise suhtes kohaldatavaid tingimusi ja menetlusi, ning need peaksid olema riigi tasandil järjepidevad. Säilitades kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega iga pädeva asutuse õiguse osaleda otsuste tegemises ja säilitada otsustamisõigus, peaks kogu teave ehitustööde jaoks vajalike lubade ja trasside rajamise õiguste andmise suhtes kohaldatavate menetluste ja üldtingimuste kohta olema kättesaadav ühtsete teabepunktide kaudu. See võiks vähendada keerukust ning suurendada tõhusust ja läbipaistvust kõigi operaatorite ning eelkõige uute turuletulijate ja väiksemate operaatorite jaoks, kes ei tegutse kõnealuses piirkonnas. Ühtlasi peaks operaatoritel olema õigus esitada lubade ja trasside rajamise õiguste taotlusi elektrooniliselt ühtse teabepunkti kaudu. Samuti peaks neil ettevõtjatel olema võimalik saada elektrooniliselt teavet oma taotluse staatuse kohta ning selle kohta, kas taotlus on rahuldatud või tagasi lükatud.

- (39) Lubade andmise menetlused ei tohiks takistada investeringuid ega kahjustada siseturgu. Seepärast peaksid liikmesriigid tagama, et otsus selle kohta, kas anda luba väga suure läbilaskevõimega võrgu elementide või nendega seotud vahendite kasutuselevõtuks, tuleks teha kättesaadavaks nelja kuu jooksul alates täieliku loataotluse kättesaamisest. See ei piira menetluste nõuetekohaseks läbiviimiseks kehtestatud muude selliste konkreetsete tähtaegade või kohustuste kohaldamist, mis kehtivad lubade andmise menetluse suhtes vastavalt siseriiklikule või liidu õigusele. Pädevad asutused ei tohiks piirata ega takistada väga suure läbilaskevõimega võrkude ega nendega seotud vahendite kasutuselevõttu ega muuta seda majanduslikult vähem atraktiivseks. Täpsemalt ei tohiks nad takistada lubade ja trasside rajamise õiguste andmise paralleelset menetlemist, kui see on võimalik, ega nõuda operaatoritelt üht liiki loa saamist enne, kui nad saavad taotleda muud liiki lube. Pädevad asutused peaksid põhjendama nende pädevusse kuuluva loa või trassi rajamise õiguse andmisest keeldumist objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete tingimuste põhjal.
- (40) Vältimaks asjatut viivitamist, peavad pädevad asutused tegema loataotluse täielikkuse kindlaks 15 päeva jooksul alates selle kättesaamisest. Loataotlus tuleks lugeda täielikuks, kui pädev asutus ei palu taotluse esitajal esitada nimetatud ajavahemiku jooksul puuduolevat teavet. Võrdse kohtlemise ja läbipaistvuse huvides ei tohiks pädevad asutused pidada ehitustööde koordineerimiseks esitatud loataotlusi vastuvõetavaks, kui käesoleva määruse alusel nõutavat miinimumteavet ei ole tehtud ühtse teabepunkti kaudu kättesaadavaks kolme kuu jooksul enne esimese loataotluse esitamist pädevatele asutustele. Kui väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtmise jaoks on lisaks lubadele vaja ka trasside ehitamise õigusi, peaksid pädevad asutused erandina direktiivi (EL) 2018/1972 artiklist 43 andma sellise trasside rajamise õiguse nelja kuu jooksul alates taotluse kättesaamisest. Muud trasside rajamise õigused, mida ei ole vaja seoses ehitustööde lubadega, tuleks ka edaspidi anda kuue kuu jooksul vastavalt direktiivi (EL) 2018/1972 artiklile 43. Operaatoritel, kes saavad kahju, sest pädev asutus viivitab ega anna luba või trasside rajamise õigust kohaldatavate tähtaegade jooksul, peaks olema õigus saada hüvitist.
- (41) Selleks et tagada käesoleva määruse artikli 7 ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisolulised. Neid volitusi tuleks teostada kooskõlas

Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011³⁹. Loanõude erandeid, mis on sätestatud liidu tasandil rakendusaktiga, võiks teatavatel täpselt kindlaks määratud tingimustel kohaldada taristu eri liikide suhtes (nt mastid, antennid, postid ja maa-alused kaablid), mille jaoks võidakse algselt nõuda ehituslube, kaevelube või muud liiki lube. Samuti võib neid kohaldada olemasolevate hooldustööde või paigaldiste tehnilise ajakohastamise, väikesemahuliste ehitustööde, nt kraavikaevamise, ja lubade uuendamise suhtes.

- (42) Tagamaks, et selliste lubade ja trasside rajamise õiguste andmise menetlused viiakse lõpule mõistliku tähtaja jooksul, vastavalt teatavatele riigi tasandi ajakohastamis- ja headele haldustavadele, tuleb koostada haldusliku lihtsustamise põhimõtted. Selle käigus tuleks muu hulgas piirata eelnevate lubade saamise kohustust juhtudega, mil see on hädavajalik, ning kehtestada pädevate asutuste vaikiv heakskiit teatava aja möödumisel. Lisaks ei peaks liidu õiguse alusel loast vabastatud kasutuselevõtu kategooriate suhtes kehtima enam ka siseriikliku õiguse kohased loanõuded.
- (43) Hõlbustamaks väga suure läbilaskevõimega võrkude elementide kasutuselevõttu, peaks igasugused tasud, mis on seotud lubadega, välja arvatud trasside rajamise õigusega, piirduma loataotluse menetlemise halduskuludega vastavalt direktiivi (EL) 2018/1972 artiklis 16 sätestatud põhimõtetele. Trasside rajamise õiguste puhul kohaldatakse direktiivi (EL) 2018/1972 artiklite 42 ja 43 sätteid.
- (44) Otsuses (EL) 2022/2481 sätestatud eesmärkide saavutamiseks on vaja, et 2030. aastaks oleksid kõik kindlaksmääratud asukohas paiknevad lõppkasutajad võrgu lõpp-punktini kaetud gigabitivõrguga ning kõik asustatud piirkonnad järgmise põlvkonna kiirete traadita võrkudega, mis toimivad vähemalt 5G-võrguga võrdväärselt, kooskõlas tehnoloogianeutraalsuse põhimõttega. Gigabitivõrkude pakkumisele kuni lõppkasutajani tuleks kaasa aidata eeskätt valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristu kaudu. Hoone varustamine väikeste kaablikanalitega ehitamise ajal tekitab ainult piiratud lisakulusid, samas kui gigabititaristu paigaldamine hoonetesse võib moodustada olulise osa gigabitivõrgu kasutuselevõtu kuludest. Seepärast tuleks kõik uued hooned ja oluliselt rekonstrueeritavad hooned varustada füüsilise taristuga ja hoonesisese valguskaabliga, mis võimaldaks pakkuda lõppkasutajatele gigabiti kiirusega ühendust. Uued korterelamud ja põhjalikult rekonstrueeritavad korterelamud tuleks varustada ka juurdepääsupunktiga, millele on juurdepääs ühel või mitmel ettevõtjal, kes pakub või kellel on õigus pakkuda üldkasutatavaid elektroonilise side võrke. Lisaks peaksid kinnisvaraarendajad varustama iga korteri tühjade kaablikanalitega, mis lõpevad korterelamu sees või sellest väljaspool asuvas juurdepääsupunktis. Kui lõppkasutaja asukohas toimub olemasoleva hoone põhjalik rekonstrueerimine selle energiatõhususe parandamiseks (vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile 2010/31/EL⁴⁰), annab see võimaluse varustada selline hoone ka valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristuga, hoonesisese valguskaabliga ja korterelamute puhul ka juurdepääsupunktiga.
- (45) Väljavaadet varustada hoone valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristu, juurdepääsupunkti või hoonesisese valguskaabliga võib pidada kulude seisukohast ebaproportsionaalseks, seda eriti uute ühepereelamute või oluliselt rekonstrueeritavate

³⁹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

⁴⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. mai 2010. aasta direktiiv 2010/31/EL hoonete energiatõhususe kohta (ELT L 153, 18.6.2010, lk 13).

hoonete puhul. Selline tõdemus võib põhineda objektiivsetel alustel, näiteks sihtotstarbelisel kuluprognnoosil, asukohaga seotud majanduslikel põhjustel või linna kultuuripärandi säilitamise või keskkonnavalastel põhjustel (näiteks teatavat liiki mälestusmärkide puhul).

- (46) Võimalikud ostjad ja üürnikud peaksid saama kindlaks teha hooned, mis on varustatud valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristu, juurdepääsupunkti ja hoonesisese valguskaabliga ning millel on seetõttu märkimisväärne kulude kokkuhoiu potentsiaal. Edendada tuleks ka hoonete valguskaablivalmidust. Seepärast peaksid liikmesriigid välja töötama kohustusliku valguskaablivalmiduse märgise hoonete jaoks, mis on varustatud sellise taristu, juurdepääsupunkti ja hoonesisese valguskaabliga vastavalt käesolevale määrusele.
- (47) Ettevõtjad, kes pakuvad või kellel on õigus pakkuda üldkasutatavaid elektroonilise side võrke ning kes võtavad konkreetses piirkonnas kasutusele gigabitivõrgud, võiksid saavutada märkimisväärse mastaabisäästu, kui nad saaksid lõpetada oma võrgu hoone juurdepääsupunktis, kasutades olemasolevat füüsilist taristut ja taastades kahjustatud ala. See peaks olema võimalik olenemata sellest, kas abonent on selleks hetkeks väljendanud selgesõnalist huvi teenuse vastu, ning tingimusel, et mõju eraomandile on võimalikult väike. Kui võrk on ühendatud juurdepääsupunktiga, saab uue kliendi ühendada tunduvalt väiksemate kuludega, kasutades selleks eelkõige juurdepääsu valguskaablivalmidusega hoonesisesele vertikaalsegmendile, kui see on juba olemas. See eesmärk on täidetud ka siis, kui hoone ise on juba varustatud gigabitivõrguga, millele antakse läbipaistvatel, proportsionaalsetel ja mittediskrimineerivatel tingimustel juurdepääs igale üldkasutatava sidevõrgu pakkujale, kellel on hoones aktiivne abonent. See võib eelkõige olla nii liikmesriikides, kes on võtnud direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 44 kohaseid meetmeid.
- (48) Selleks et aidata tagada gigabitivõrkude kättesaadavust lõppkasutajatele, tuleks uued hooned ja oluliselt rekonstrueeritud hooned varustada valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristuga, hoonesisese valguskaabliga ja korterelamute puhul ka juurdepääsupunktiga. Liikmesriikidel peaks olema selle eesmärgi saavutamiseks teatav paindlikkus. Seega ei taheta käesoleva määrusega ühtlustada õigusnorme, mis käsitlevad seotud kulusid, sealhulgas hoonete valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristu, hoonesisese valguskaabli ja juurdepääsupunktiga varustamise kulude katmist.
- (49) Kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega ja võttes arvesse riigis valitsevaid asjaolusid, peaksid liikmesriigid võtma vastu standardid või tehnilised kirjeldused, mis on vajalikud, et varustada uued või oluliselt rekonstrueeritud hooned valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristu ja hoonesisese valguskaabliga ning uued või oluliselt rekonstrueeritud korterelamud juurdepääsupunktiga. Neis standardites või tehnilistes kirjeldustes tuleks sätestada vähemalt järgmine: hoone juurdepääsupunkti tehniline kirjeldus; valguskaabli liidese tehniline kirjeldus; kaabli tehniline kirjeldus; pistikupesade tehniline kirjeldus; torude või mikrokanalite tehniline kirjeldus; tehnilised kirjeldused, mida on vaja, et hoida ära elektriikaablite häired, ja minimaalne painderadius. Liikmesriigid peaksid seadma ehituslubade väljaandmise tingimuseks selle, et asjaomaste uute hoonete või oluliste rekonstrueerimistööde projektid, mille jaoks on vaja ehitusluba, on vastavuses standardite või tehniliste kirjeldustega, mis põhinevad sertifitseeritud katsearuandel. Samuti peaksid liikmesriigid looma sertifitseerimiskavad, et tõendada vastavust standarditele või tehnilistele kirjeldustele ja taotleda valguskaablivalmiduse märgist. Et käesoleva määruse alusel loodavad sertifitseerimiskavad ei suurendaks bürokraatiat,

peaksid liikmesriigid võtma arvesse menetlusnõudeid, mida kohaldatakse sertifitseerimiskavade suhtes vastavalt direktiivile 2010/31/EL, ja kaaluma võimalust mõlema taotlusmenetluse kombineeritud alustamiseks.

- (50) Võttes arvesse e-kaasatusest tulenevaid sotsiaalseid hüvesid ja väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtu majanduslikku külge, siis juhul, kui lõppkasutaja ruumid ei ole varustatud ei olemasoleva passiivse ega aktiivse valguskaablivalmidusega taristuga ning puuduvad alternatiivid väga suure läbilaskevõimega võrkude pakkumiseks abonendile, peaks kõigil üldkasutatavate sidevõrkude pakkujatel olema õigus ühendada oma võrk omal kulul eravaldusega, tingimusel et mõju eraomandile on võimalikult väike, näiteks taaskasutades võimaluse korral hoones juba olevat füüsilist taristut või tagades kahjustatud alade täieliku taastamise.
- (51) Hoonesisesele füüsilisele taristule juurdepääsu taotlused peaksid kuuluma käesoleva määruse kohaldamisalasse ning valguskaablile juurdepääsu taotlused direktiivi (EL) 2018/1972 kohaldamisalasse. Lisaks võib keelduda juurdepääsu andmisest hoonesisesele füüsilisele taristule, kui õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel, muu hulgas hinna osas, on tehtud kättesaadavaks juurdepääs hoonesisesele valguskaablile.
- (52) Lähenedamisviiside järjepidevuse tagamiseks võiks komisjon anda tihedas koostöös BERECiga juhiseid selle kohta, kuidas kohaldada hoonesisesele füüsilisele taristule juurdepääsu käsitlevaid sätteid, sealhulgas selle tingimuste kohta. Juhiseid ette valmistades tuleks võtta asjakohaselt arvesse sidusrühmade ja riiklike vaidluste lahendamise organite seisukohti.
- (53) Edendamaks haldusmenetluste ajakohastamist ja paindlikkust ning vähendamaks väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtu kulusid ja ajamahukust, tuleks ühtsete teabepunktide teenuseid osutada täielikult võrgus. Selleks peaksid ühtsed teabepunktid pakkuma lihtsat juurdepääsu vajalikele digivahenditele, nagu veebiportaalid, digiplatvormid ja digirakendused. Need vahendid peaksid andma tõhusal viisil juurdepääsu miinimumteabele olemasoleva füüsilise taristu ja kavandatud ehitustööde kohta ning võimaldama teavet nõuda. Samuti peaksid sellised digivahendid andma juurdepääsu lubade ja trasside rajamise õiguse andmise elektroonilistele haldusmenetlustele ning sellega seotud teabele kohaldatavate tingimuste ja menetluste kohta. Kui liikmesriigis on loodud mitu ühtset teabepunkti, peaksid kõik ühtsed teabepunktid olema lihtsalt ja sujuvalt juurdepääsetavad elektrooniliselt ühtse riikliku digitaalse kontaktpunkti kaudu. Sellisel kontaktpunktil peaks olema ühtne kasutajaliides, mis tagab võrgus juurdepääsu ühtsetele teabepunktidele. Selline ühtne riiklik digitaalne kontaktpunkt peaks hõlbustama operaatorite ja ühtse teabepunkti ülesandeid täitvate pädevate asutuste omavahelist suhtlust.
- (54) Liikmesriikidel peaks olema lubatud tugineda sellistele kohalikul, piirkondlikul või riiklikul tasandil juba kättesaadavatele digivahenditele nagu veebiplatvormid, digiplatvormid ja digirakendused ning vajaduse korral neid täiustada, et pakkuda ühtse teabepunkti funktsioone, tingimusel et need on kooskõlas käesolevas määruses sätestatud kohustustega. See hõlmab juurdepääsu ühtse riikliku kontaktpunkti kaudu ja kõigi käesolevas määruses sätestatud funktsioonide kättesaadavust. Selleks, et järgida võimalikult väheste andmete ühekordse kogumise ja täpsuse põhimõtteid, peaks liikmesriikidel olema lubatud vajaduse korral integreerida mitmeid digiplatvorme või -rakendusi, mis toetaksid ühtseid teabepunkte. Näiteks võiks digiplatvormid või -rakendused, mis toetavad ühtseid teabepunkte olemasolevate füüsiliste taristute

küsimustes, integreerida täielikult või osaliselt platvormide või rakendustega, mida kasutatakse kavandatud ehitustööde ja lubade andmise jaoks.

- (55) Käesolevas määruses sätestatud ühtsete teabepunktide töö tulemuslikkuse tagamiseks peaksid liikmesriigid tagama piisavad vahendid ning konkreetset geograafilist piirkonda käsitleva asjakohase teabe lihtsa kättesaadavuse. Määratud ülesannete maksimaalselt tõhusa täitmise huvides peaks esitatud teave olema piisavalt üksikasjalik, seda ka kohalikus katastris. Sellega seoses võiksid liikmesriigid kaaluda ka sünergiat ja mastaabisäästu, mis oleks võimalik saavutada koos ühtsete kontaktpunktidega Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2006/123/EÜ⁴¹ artikli 6 tähenduses ja muude kavandatavate või olemasolevate e-valitsuse lahendustega, et arendada edasi olemasolevaid struktuure ja maksimeerida kasutajate saadavat kasu. Samamoodi peaks ühtsete teabepunktidega olema ühendatud ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruses (EL) 2018/1724⁴² sätestatud ühtne digivärv.
- (56) Ühtse riikliku digitaalse kontaktpunkti, ühtsete teabepunktide ja käesoleva määruse sätete järgimiseks vajalike digivahendite loomise kulude jaoks võiks saada osaliselt või täies mahus rahalist toetust liidu vahenditest, näiteks Euroopa Regionaalarengu Fondist vastavalt järgmisele erieesmärgile: konkurentsivõimelisem ja arukam Euroopa majanduse uuendusliku ja aruka ümberkujundamise ja piirkondliku IKT edendamise kaudu⁴³; programmist „Digitaalne Euroopa“⁴⁴ vastavalt järgmisele erieesmärgile: „Digivõimekuse juurutamine ja parim kasutamine ning koostalitlusvõime“ ning taaste- ja vastupidavusraha⁴⁵ järgmiste sammaste alusel: „Digipööre“ ning „Arukas, kestlik ja kaasav majanduskasv, sealhulgas majanduslik ühtekuuluvus, tökohad, tootlikkus, konkurentsivõime, teadus- ja arendustegevus ning innovatsioon ning hästi toimiv siseturg tugevate VKEdega“, eeldusel et kulud vastavad nende eesmärkidele ja kõlblikuskriteeriumidele.
- (57) Kui füüsilisele taristule juurdepääsu või ehitustööde koordineerimist käsitlevatel äriläbirääkimistel ei jõuta tehnilistes ja ärilistes tingimustes kokkuleppele, peaks kummalgi osapoolel olema võimalik pöörduda riikliku vaidluste lahendamise organi poole, kes teeks osapooltele kohustusliku lahenduse, et vältida põhjendamatut keeldumist taotluse täitmisest või ebaõiglaste tingimuste kehtestamist. Juurdepääsu andmise hinna määramisel või koordineeritud ehitustööde kulude jagamisel peaks vaidluste lahendamise organ tagama, et juurdepääsu pakkujal ja ehitustöid kavandavatel võrguoperaatoritel on õiglane võimalus teenida tagasi kulutused, mille nad on teinud, pakkudes juurdepääsu oma füüsilisele taristule või koordineerides kavandatud ehitustöid. Seejuures tuleks arvesse võtta komisjoni asjaomaseid suuniseid, riigis valitsevaid konkreetseid asjaolusid, kehtestatud tariifstruktuure ja riigi reguleeriva asutuse poolt varem kehtestatud parandusmeetmeid. Vaidluste lahendamise organ peaks võtma arvesse ka seda, milline mõju on taotletud

⁴¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2006. aasta direktiiv 2006/123/EÜ teenuste kohta siseturul ([ELT L 376, 27.12.2006, lk 36](#)).

⁴² Euroopa Parlamendi ja nõukogu 2. oktoobri 2018. aasta määrus (EL) 2018/1724, millega luuakse ühtne digivärv teabele ja menetlustele ning abi- ja probleemilahendamisteenustele juurdepääsu pakkumiseks ning millega muudetakse määrust (EL) nr 1024/2012 ([ELT L 295, 21.11.2018, lk 1](#)).

⁴³ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 24. juuni 2021. aasta määruse (EL) 2021/1058 (mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja Ühtekuuluvusfondi) artikli 3 lõike 1 punkt a (ELT L 231, 30.6.2021, lk 60).

⁴⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2021. aasta määruse (EL) 2021/694 (millega luuakse programm „Digitaalne Euroopa“ ja tunnistatakse kehtetuks otsus (EL) 2015/2240) artikkel 8 (ELT L 166, 11.5.2021, lk 1).

⁴⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määruse (EL) 2021/241 (millega luuakse taaste- ja vastupidavusraha) artikkel 3 (ELT L 57, 18.2.2021, lk 17).

juurdepääsul või kavandatud ehitustööde koordineerimisel juurdepääsu pakkuja või ehitustöid kavandavate võrguoperaatorite äriplaanile, kaasa arvatud nende tehtud või kavandatavatele investeeringutele, eeskätt investeeringutele sellesse füüsilisse taristusse, mille kohta taotlus käib.

- (58) Et hoida ära viivitusi võrgu kasutuselevõtmisel, peaks riiklik vaidluste lahendamise organ vaidluse lahendama õigeaegselt ja igal juhul hiljemalt nelja kuu jooksul alates vaidluse lahendamise taotluse kättesaamisest, kui tegemist on vaidlusega, mis puudutab juurdepääsu olemasolevale füüsilisele taristule, ning ühe kuu jooksul, kui vaidlus puudutab füüsilise taristu alast läbipaistvust või kavandatud ehitustööde koordineerimist või läbipaistvust. Vaidluse lahendamisel esinevaid viivitusi põhjustavad erandlikud asjaolud ei pruugi olla vaidluste lahendamise organi kontrolli all, näiteks otsuse tegemiseks ebapiisav teave või dokumentatsioon, sh seisukohad, mida väljendavad muud pädevad asutused, kellega on vaja konsulteerida, või juhtumi keerukus.
- (59) Kui väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõtmisel tekib vaidlusi seoses juurdepääsuga füüsilisele taristule, kavandatud ehitustöödega või selle kohta käiva teabega, peaks vaidluste lahendamise organil olema õigus lahendada sellised vaidlused siduva otsusega. Igal juhul ei tohiks sellise organi otsused piirata ühegi poole võimalust pöörduda asjaga kohtusse või kasutada enne ametlikku vaidluse lahendamist või sellega paralleelselt lepitusmehhanismi, mis võib aset leida vahendamise või täiendavate arvamuste vahetamise kujul.
- (60) Kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega ei tohiks käesoleva direktiivi kohaldamine piirata liikmesriikide võimalust määrata regulatiivsete ülesannete täitmine ametiasutustele, kes sobivad nende täitmiseks kõige paremini kooskõlas liikmesriigi volituste ja pädevuste jaotamise põhiseadusliku süsteemiga ning käesolevas määruses sätestatud nõuetega. Halduskohustuse vähendamiseks peaks liikmesriikidel olema lubatud määrata olemasolevaid asutusi või säilitada pädevaid asutusi, kes on juba määratud vastavalt direktiivile 2014/61/EL. Teave pädeva(te)le asutus(t)ele määratud ülesannete kohta tuleks avaldada ühtse teabepunkti kaudu ning sellest tuleks teatada komisjonile, kui seda pole veel tehtud vastavalt direktiivile 2014/61/EL. Liikmesriikidele jääv õigus jaotada ühtse teabepunkti ülesanded mitme pädeva asutuse vahel ei tohiks mõjutada nende suutlikkust neid ülesandeid tulemuslikult täita.
- (61) Vaidluste lahendamiseks nimetatud organ ja ühtse teabepunkti funktsioone täitev pädev asutus peaksid tagama asjaomastele osapooltele erapooletuse, sõltumatuse ja struktuurilise lahususe; kasutama oma volitusi erapooletult, läbipaistvalt ja õigeaegselt ning neil peaksid olema asjakohased pädevused ja vahendid.
- (62) Liikmesriigid peaksid nägema ette asjakohased, tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad karistused juhaks, kui ei täideta käesoleva määruse sätteid või pädeva asutuse vastuvõetud siduvat otsust, kaasa arvatud juhtudel, kui võrguoperaator või avaliku sektori asutus esitab ühtse teabepunkti kaudu teadlikult või jämedalt ja hooletult eksitavat, vigast või ebatäielikku teavet.
- (63) Liikmesriigid ei suuda püsivate erinevate lähenemisviiside ning direktiivi 2014/61/EL aeglase ja ebatõhusa ülevõtmise tõttu piisavalt saavutada käesoleva määruse eesmärke, et edendada väga suure läbilaskevõimega võrkude jaoks sobilike füüsiliste taristute kasutuselevõttu kogu liidus, küll aga saab neid eesmärke võrkude kasutuselevõtu ja vajalike investeeringute mastaapide tõttu paremini saavutada liidu tasandil ning seega võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealuses artiklis sätestatud proportsionaalsuse

põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev määrus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikust kaugemale.

- (64) Käesolevas määruses austatakse põhiõigusi ja järgitakse Euroopa Liidu põhiõiguste hartas tunnustatud põhimõtteid; eeskätt püütakse käesoleva määrusega tagada, et täielikult austatakse õigust eraelu puutumatusele ja ärisaladuste kaitsele, ettevõtlusvabadust, omandiõigust ja õigust tõhusale õiguskaitsevahendile. Käesolevat määrust tuleb kohaldada kooskõlas nimetatud õiguste ja põhimõtetega.
- (65) Käesoleva määruse sätted käsitlevad kõiki direktiiviga 2014/61/EL kaetud sisulisi valdkondi ning seepärast tuleks nimetatud direktiiv kehtetuks tunnistada.
- (66) Jõustumise ja kohaldamise alguse vahele jääv kuue kuu pikkune ajavahemik peaks andma liikmesriikidele piisavalt aega tagamaks, et siseriiklikud õigusaktid ei sisalda takistusi käesoleva määruse ühetaolisele ja tulemuslikule kohaldamisele. Kuue kuu pikkune ajavahemik ei piira käesoleva määruse konkreetseid norme määruse konkreetsete sätete kohaldamise edasilükkamise kohta. Liikmesriigid peavad tühistama käesoleva määrusega kattuvad või sellega vastuolus olevad siseriiklikud sätted selleks ajaks, kui käesolevat määrust hakatakse kohaldama. Mis puudutab uute õigusaktide vastuvõtmist selle ajavahemiku jooksul, siis on liikmesriikidel vastavalt ELi lepingu artikli 4 lõikele 3 lojaalse koostöö kohustus mitte võtta meetmeid, mis oleksid vastuolus liidu tulevaste õigusnormidega,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA MÄÄRUSE:

Artikkel 1

Reguleerimisese ja kohaldamisala

1. Käesoleva määruse eesmärk on lihtsustada ja stimuleerida väga suure läbilaskevõimega võrkude kasutuselevõttu, edendades olemasoleva füüsilise taristu ühist kasutamist ja võimaldades uue füüsilise taristu tõhusamat kasutuselevõtmist, et selliseid võrke saaks kasutusele võtta kiiremini ja väiksemate kuludega.
2. Kui mõni käesoleva määruse säte läheb vastuollu direktiivi (EL) 2018/1972 või direktiivi 2002/77/EÜ sätetega, on ülimuslikud nimetatud direktiivide asjakohased sätted.
3. Liikmesriigid võivad kooskõlas liidu õigusega säilitada või kehtestada meetmeid, mis sisaldavad üksikasjalikumaid sätteid kui käesoleva määrusega ette nähtud, kui nende eesmärk on edendada olemasoleva füüsilise taristu ühist kasutamist või võimaldada uue füüsilise taristu tõhusamat kasutuselevõttu.
4. Erandina lõikest 3 ei või liikmesriigid säilitada ega kehtestada oma siseriiklikus õiguses sätteid, mis erinevad artikli 3 lõigete 3 ja 6, artikli 4 lõike 4, artikli 5 lõigete 2 ja 4, artikli 6 lõike 2 ja artikli 8 lõigete 7 ja 8 sätetest.

Artikkel 2

Mõisted

Käesoleva määruse kohaldamisel kasutatakse direktiivi (EL) 2018/1972 mõisteid.

Kasutatakse ka järgmisi mõisteid:

- (1) „võrguoperaator“ –
 - (a) direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 2 punktis 29 määratletud operaator;

(b) ettevõtja, kes pakub füüsilist taristut, mille eesmärk on pakkuda:

i) tootmis-, transpordi- või jaotusteenuseid seoses:

- gaasiga;
- elektriga, sealhulgas tänavavalgustusega;
- küttega;
- veega, sealhulgas heitvee ja reovee kõrvaldamise või puhastamise ning äravoolustustestidega;

ii) transporditeenuseid, sealhulgas raudteed, maanteed, sadamad ja lennujaamad;

(2) „füüsiline taristu“ –

- (a) võrgu element, mille eesmärk on majutada muid võrgu elemente, muutumata ise võrgu aktiivseks elemendiks, näiteks torud, mastid, kaablikanalid, kontrollkaevud, juurdepääsuluugid, kaablikapid, antennirajatised, tornid ja postid, aga ka hooned või hoonetesse sissepääsud ja mis tahes muu vara, kaasa arvatud tänavainventar, näiteks valgustuspostid, tänavasildid, valgusfoorid, reklaamtahvlid, bussi- ja trammipeatused ning metroojaamad;
- (b) kui need ei ole võrgu osa ja on avaliku sektori asutuste omandis või nende kontrolli all: hooned või hoonetesse sissepääsud ja mis tahes muu vara, kaasa arvatud tänavainventar, näiteks valgustuspostid, tänavasildid, valgusfoorid, reklaamtahvlid, bussi- ja trammipeatused ning metroojaamad.

Kaablid, sealhulgas kasutamata valguskaabel, samuti võrgu elemendid, mida kasutatakse olmevee tarnimiseks, nagu määratletud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2020/2184⁴⁶ artikli 2 punktis 1, ei ole käesoleva direktiivi tähenduses füüsiline taristu;

3) „ehitustööd“ – üld- või tsiviilehitustööde tulemused tervikuna, mis on iseenesest piisavad, et täita mõnd majanduslikku või tehnilist funktsiooni, ning mis hõlmavad füüsilise taristu ühte või mitut elementi;

4) „avaliku sektori asutus“ – riigi-, piirkondlik või kohalik asutus, avalik-õiguslik isik või ühest või mitmest sellisest asutusest või avalik-õiguslikust isikust koosnev ühendus;

5) „avalik-õiguslik isik“ – isik, kellel on kõik järgmised omadused:

- (a) nad on asutatud kindlal eesmärgil rahuldada üldisi huve ja ei tegele tööstuse ega kaubandusega;
- (b) neil on juriidilise isiku staatus;
- (c) neid rahastavad täielikult või põhiliselt riik, piirkondlikud või kohalikud omavalitsused või teised avalik-õiguslikud isikud; või nende juhtimist kontrollivad nimetatud omavalitsused või isikud; või neil on haldus-, juhtimis- või järelevalveorgan, millesse riik, piirkondlik või kohalik omavalitsus või teised avalik-õiguslikud isikud nimetavad üle poole liikmetest;

6) „hoonesisene füüsiline taristu“ – lõppkasutaja asukohas asuv füüsiline taristu või seal asuvad rajatised, sealhulgas ühisomandis olevad elemendid, mis on mõeldud sisaldama traadiga ja/või traadita juurdepääsuvõrke, kui sellised juurdepääsuvõrgud on võimelised

⁴⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta direktiiv (EL) 2020/2184 olmevee kvaliteedi kohta (ELT L 435, 23.12.2020, lk 1).

osutama elektroonilise side teenuseid ja ühendama hoone juurdepääsupunkti võrgu lõpp-punktiga;

7) „hoonesisene valguskaabel” – lõppkasutaja asukohas asuvad kiudoptilised kaablid, sealhulgas ühisomandis olevad elemendid, mis on mõeldud osutama elektroonilise side teenuseid ja ühendama hoone juurdepääsupunkti võrgu lõpp-punktiga;

8) „valguskaablivalmidusega hoonesisene füüsiline taristu” – hoonesisene füüsiline taristu, mis on ette nähtud kiudoptiliste elementide majutamiseks;

9) „olulised rekonstrueerimistööd” – lõppkasutaja asukohas toimuvad üld- või tsiviilehitustööd, mille hulka kuuluvad kogu hoonesisese füüsilise taristu või selle olulise osa struktuurimuudatused ning milleks on vaja ehitusluba;

10) „luba” – selgesõnaline või vaikimisi otsus või otsuste kogum, mille üks või mitu pädevat asutust on teinud üheaegselt või üksteise järel ning mida ettevõtjal on vaja väga suure läbilaskevõimega võrgu elementide kasutuselevõtuks vajalike üld- või tsiviilehitustööde teostamiseks;

11) „juurdepääsupunkt” – ühele või mitmele üldkasutatavale elektroonilise side võrke pakkuvale või selleks õigust omavale ettevõtjale ligipääsetav füüsiline punkt hoones või väljaspool hoonet, mille kaudu tehakse kättesaadavaks valguskaablivalmidusega hoonesisene füüsiline taristu.

Artikkel 3

Juurdepääs olemasolevale füüsilisele taristule

1. Avaliku sektori asutused, kelle omandis füüsiline taristu on või kes seda kontrollivad, ja võrguoperaatorid rahuldavad operaatori kirjaliku taotluse korral kõik põhjendatud taotlused, mis käsitlevad juurdepääsu sellele füüsilisele taristule õiglastel ja mõistlikel tingimustel (sh hind), et võtta kasutusele väga suure läbilaskevõimega võrkude elemente või nendega seotud vahendeid. Avaliku sektori asutused, kelle omandis füüsiline taristu on või kes seda kontrollivad, rahuldavad kõik põhjendatud taotlused juurdepääsu saamiseks mittediskrimineerivatel tingimustel. Sellises kirjalikus taotluses täpsustatakse selle füüsilise taristu elemendid, millele juurdepääsu taotletakse, sealhulgas konkreetne ajavahemik.

2. Juurdepääsu andmise õiglaste ja mõistlike tingimuste osaks olevat hinda kindlaks määrares võtavad võrguoperaatorid ja avaliku sektori asutused, kelle omandis füüsiline taristu on või kes seda kontrollivad, arvesse järgmist:

- (a) vajadus tagada, et juurdepääsu pakkujal on õiglane võimalus katta kulud, mida ta kannab, et pakkuda juurdepääsu oma füüsilisele taristule, võttes arvesse konkreetseid riigisiseseid tingimusi ja tariifstruktuure, mis on kehtestatud, et luua kulude katmiseks õiglasel võimalusel; elektroonilise side võrkude puhul võetakse arvesse ka riigi reguleeriva asutuse kehtestatud parandusmeetmeid;
- (b) taotletava juurdepääsu mõju juurdepääsu pakkuja äriplaanile, kaasa arvatud investeeringutele füüsilisse taristusse, millele juurdepääsu taotleti;
- (c) kui tegemist on juurdepääsuga operaatorite füüsilisele taristule, nende investeeringute majanduslik tasuvus, tuginedes nende riskiprofilile; investeeringutasuvuse võimalik ajakava; juurdepääsu mõju hilisemale konkurentsile ning seeläbi hindadele ja investeeringutasuvusele; võrguvarade amortisatsioon juurdepääsutaotluse esitamise ajal; investeeringu tegemise ajal selle aluseks olnud ärimudel, seda eeskätt ühenduvuse pakkumiseks kasutatavasse füüsilisse taristusse

tehtud investeeringute korral; juurdepääsu taotlejale varem pakutud võimalused kaasinvesteerida füüsilise taristu kasutuselevõttu, eeskätt vastavalt direktiivi (EL) 2018/1972 artiklile 76, ja ühise kasutuselevõtu võimalused.

3. Võrguoperaatorid ja avaliku sektori asutused, kelle omandis füüsiline taristu on või kes seda kontrollivad, võivad keelduda juurdepääsu andmisest konkreetsele füüsilisele taristule ühel või mitmel järgmisel tingimusel:

- (a) juurdepääsutaotluses käsitletav füüsiline taristu ei ole tehniliselt sobiv lõikes 2 osutatud väga suure läbilaskevõimega võrgu mis tahes elementide majutamiseks;
- (b) lõikes 2 osutatud väga suure läbilaskevõimega võrgu elementide või nendega seotud vahendite majutamiseks ei ole piisavalt ruumi, võttes sealjuures muu hulgas arvesse juurdepääsu pakkuja piisavalt tõendatud tulevast vajadust ruumi järele;
- (c) ohutuse ja rahvatervisega seotud probleemide olemasolu;
- (d) probleemid seoses võrkude, eelkõige elutähtsa riikliku taristu terviklikkuse ja turvalisusega;
- (e) oht, et kavandatud elektroonilise side teenused põhjustavad tõsiseid häireid teistes sama füüsilise taristu kaudu osutatavates teenustes, või
- (f) otstarbekate alternatiivide olemasolu hulgitasandi füüsiliseks juurdepääsuks sama võrguoperaatori pakutavatele elektroonilise side võrkudele, mis sobivad väga suure läbilaskevõimega võrkude pakkumise jaoks, tingimusel, et sellist juurdepääsu pakutakse õiglastel ja mõistlikel tingimustel.

Juurdepääsu andmisest keeldumise korral teatab võrguoperaator või avaliku sektori asutus, kelle omandis füüsiline taristu on või kes seda kontrollib, juurdepääsu taotlejale keeldumise konkreetsed ja üksikasjalikud põhjused kirjalikult ühe kuu jooksul alates täieliku juurdepääsutaotluse kättesaamise kuupäevast.

4. Liikmesriigid võivad luua asutuse, mis koordineerib juurdepääsutaotlusi avaliku sektori asutustele kuuluvale või nende kontrolli all olevale füüsilisele taristule, pakub juriidilist ja tehnilist nõu juurdepääsutingimuste läbirääkimiste kaudu ning hõlbustab teabe jagamist artiklis 10 osutatud ühtse teabepunkti kaudu.

5. Kui füüsilise taristu suhtes kohaldatakse juba juurdepääsukohustusi, mille riigi reguleeriv asutus on kehtestanud vastavalt direktiivile (EL) 2018/1972 või mis tulenevad liidu riigiabi eeskirjade kohaldamisest, ei kohaldata selle taristu suhtes lõigetes 2, 3 ja 4 sätestatud kohustusi seni, kuni kõnealused juurdepääsukohustused kehtivad.

6. Avaliku sektori asutused, kelle omandis on hooneid või teatavat liiki hooneid või kes neid kontrollivad, ei või kohaldada lõikeid 1, 2 ja 3 selliste hoonete või hooneliikide suhtes põhjustel, mis on seotud arhitektuurilise, ajaloolise, religioosse või loodusliku väärtusega või avaliku julgeoleku, ohutuse või rahvatervisega. Liikmesriigid nimetavad oma territooriumil sellised hooned ja hoonete liigid, lähtudes nõuetekohaselt põhjendatud ja proportsionaalsetest argumentidest. Teave selliste hoonete või hooneliikide kohta avaldatakse ühtse teabepunkti kaudu ja sellest teavitatakse ka komisjoni.

7. Operaatoritel on õigus pakkuda juurdepääsu oma füüsilisele taristule selliste võrkude kasutuselevõtu jaoks, mis ei ole elektroonilise side võrgud või nendega seotud vahendid.

8. Käesolev artikkel ei piira füüsilise taristu omaniku omandiõigust, kui omanikuks ei ole võrguoperaator või avaliku sektori asutus, ning ühegi kolmanda isiku, näiteks maaomanike ja eraomanike omandiõigust.

9. Pärast seda, kui komisjon on konsulteerinud vajaduse korral asjaomaste sektorite sidusrühmade, riikide vaidluste lahendamise organite ja muude pädevate liidu organite või asutustega, võib ta anda tihedas koostöös BERE Ciga suuniseid käesoleva artikli kohaldamiseks.

Artikkel 4

Läbipaistvus seoses füüsilise taristuga

1. Selleks et taotleda juurdepääsu füüsilisele taristule vastavalt artiklile 3, on igal operaatoril õigus saada taotluse alusel ühtse teabepunkti kaudu juurdepääs järgmisele elektroonilisele miinimumteabele olemasoleva füüsilise taristu kohta:

- (a) geoviidetega asukoht ja trass;
- (b) taristu liik ja praegune kasutusviis;
- (c) kontaktpunkt.

Selline miinimumteave peab olema kättesaadav kiiresti, proportsionaalsetel, mittediskrimineerivatel ja läbipaistvatel tingimustel ja igal juhul hiljemalt 15 päeva jooksul pärast seda, kui on esitatud taotlus teabe saamiseks.

Operaator, kes taotleb teabele juurdepääsu vastavalt käesolevale artiklile, peab täpsustama piirkonna, kus ta kavatseb väga suure läbilaskevõimega võrgu elemente või sellega seotud vahendeid kasutusele võtta.

Juurdepääsu miinimumteabele võib piirata ainult siis, kui see on vajalik, et tagada teatavate avaliku sektori asutuste omandisse kuuluvate või nende kontrolli all olevate hoonete turvalisus, võrkude turvalisus ja terviklikkus, riiklik julgeolek, rahvatervis või ohutus, või konfidentsiaalsusnõuete, tegevus- ja ärisaladuste tõttu.

2. Võrguoperaatorid ja avaliku sektori asutused teevad lõikes 1 osutatud miinimumteabe ühtse teabepunkti kaudu elektroonilisel kujul kättesaadavaks [JÕUSTUMISKUUPÄEV + 12 KUUD]. Võrguoperaatorid ja avaliku sektori asutused teevad samadel tingimustel viivitamata kättesaadavaks kõnealuse teabe uuendused ja igasuguse uue lõikes 1 osutatud miinimumteabe.

3. Võrguoperaatorid ja avaliku sektori asutused rahuldavad mõistlikud taotlused vaadelda nende füüsilise taristu konkreetseid elemente operaatori konkreetse taotluse korral kohapeal. Sellistes taotlustes tuleb täpsustada, milliseid asjaomase füüsilise taristu elemente väga suure läbilaskevõimega võrgu elementide kasutuselevõtmine puudutaks. Füüsilise taristu konkreetseid elemente lubatakse kohapeal vaadelda proportsionaalsetel, mittediskrimineerivatel ja läbipaistvatel tingimustel ühe kuu jooksul alates taotluse kättesaamisest, arvestades lõike 1 neljandas lõigus sätestatud piiranguid.

4. Lõikeid 1, 2 ja 3 ei pea kohaldama siseriiklikus õiguses määratletud elutähtsa riikliku taristu suhtes.

Lõikeid 1, 2 ja 3 ei kohaldata:

- (a) kui tegemist on füüsilise taristuga, mis ei ole tehniliselt sobiv väga suure läbilaskevõimega võrkude või nendega seotud vahendite kasutuselevõtuks, või
- (b) konkreetsetel juhtudel, kui kohustus anda vastavalt lõike 1 esimesele lõigule teavet teatava olemasoleva füüsilise taristu kohta oleks ebaproportsionaalne, lähtudes liikmesriikide tehtud üksikasjalikust kulude-tulude analüüsist ja konsultatsioonidest sidusrühmadega.

Kõik sellised erandid avaldatakse ühtse teabepunkti kaudu ja neist teavitatakse ka komisjoni.

5. Operaatorid, kes saavad käesoleva artikli kohaselt juurdepääsu teabele, võtavad asjakohased meetmed, et tagada konfidentsiaalsuse ja tegevus- ja ärisaladuste austamine.

Artikkel 5

Ehitustööde koordineerimine

1. Igal võrguoperaatoril on õigus pidada väga suure läbilaskevõimega võrkude või nendega seotud vahendite kasutuselevõtmiseks operaatoritega läbirääkimisi ehitustööde koordineerimist, sealhulgas kulude jaotamist käsitlevate lepingute üle.

2. Võrguoperaator, kes otseselt või kaudselt teostab või kavatsseb teostada täielikult või osaliselt riiklikest vahenditest rahastatavaid ehitustöid, rahuldab operaatorite mõistlikud kirjalikud taotlused koordineerida neid ehitustöid läbipaistvatel ja mittediskrimineerivatel tingimustel, et võtta kasutusele väga suure läbilaskevõimega võrkude elemente või nendega seotud vahendeid.

Sellised taotlused rahuldatakse tingimusel, et järgmised kumulatiivsed tingimused on täidetud:

- (a) sellega ei tekitata võrguoperaatorile, kes kõnealuseid ehitustöid esialgselt kavandas, pöördumatuid lisakulusid, sh kulusid, mida põhjustavad täiendavad viivitused, ilma et see piiraks võimalust leppida kokku kulude jaotamises asjaomaste poolte vahel;
- (b) töö koordineerimist jääb juhtima võrguoperaator, kes kõnealuseid ehitustöid esialgselt kavandas;
- (c) koordineerimistaotlus esitatakse niipea kui võimalik ja juhul, kui vaja on luba, vähemalt kaks kuud enne seda, kui lõplik projekt esitatakse loa saamiseks pädevatele asutustele.

3. Kui üldkasutatavaid elektroonilise side võrke pakkuv või selleks õigust omav ettevõtja esitab ehitustööde koordineerimiseks taotluse üldkasutatavaid elektroonilise side võrke pakkuvale või selleks õigust omavale ettevõtjale, võib taotlust pidada põhjendamatuks, kui täidetud on mõlemad järgmised tingimused:

- (a) taotlus puudutab piirkonda, mille kohta on tehtud üks järgmistest:
 - (i) prognoos lairibavõrkude, kaasa arvatud väga suure läbilaskevõimega võrkude ulatuse kohta vastavalt direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 22 lõikele 1;
 - (ii) üleskutse teatada oma kavatsusest võtta kasutusele väga suure läbilaskevõimega võrke vastavalt direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 22 lõikele 3;
 - (iii) liidu riigiabi eeskirjade kohaldamiseks korraldatud avalik konsultatsioon;
- (b) taotluse esitanud ettevõtja ei ole väljendanud oma kavatsust võtta punktis a osutatud piirkonnas kasutusele väga suure läbilaskevõimega võrgud üheski viimatistest menetlustest, mida on selles punktis nimetatud ja mis hõlmavad ajavahemikku, mille jooksul koordineerimistaotlus esitati.

Kui koordineerimistaotlust peetakse esimese lõigu alusel põhjendamatuks, võtab üldkasutatavaid elektroonilise side võrke pakkuv või selleks õigust omav ettevõtja, kes keeldub ehitustöid koordineerimast, füüsilise taristu kasutusele piisavas mahus, et võtta tulevikus arvesse kolmandate isikute juurdepääsuga seotud põhjendatud vajadusi.

4. Lõikeid 2 ja 3 ei pea kohaldama ehitustööde suhtes, mille maht on väärtuse, suuruse või kestuse poolest piiratud, ega elutähtsa riikliku taristu suhtes. Liikmesriigid määravad korralikult põhjendatud ja proportsionaalsete argumentide põhjal kindlaks, millist liiki ehitustöid peetakse mahu poolest piiratuks või seotuks elutähtsa riikliku taristuga. Teave selliste ehitustööde liikide kohta avaldatakse ühtse teabepunkti kaudu ja sellest teavitatakse ka komisjoni.

5. Pärast seda, kui komisjon on konsulteerinud vajaduse korral asjaomaste sektorite sidusrühmade, riikide vaidluste lahendamise organite ja muude pädevate liidu organite või asutustega, võib ta anda tihedas koostöös BERE Ciga suuniseid käesoleva artikli kohaldamiseks.

Artikkel 6

Läbipaistvus seoses kavandatavate ehitustöödega

1. Läbirääkimiste pidamiseks artiklis 5 osutatud ehitustööde koordineerimise üle teevad võrguoperaatorid ühtse teabepunkti kaudu elektroonilisel kujul kättesaadavaks järgmise miinimumteabe:

- (a) tööde geoviidetega asukoht ja liik;
- (b) asjaomased võrguelemendid;
- (c) tööde eeldatav alguskuupäev ja kestus;
- (d) prognoositud kuupäev, mil kavatakse esitada lõplik projekt loa saamiseks pädevale asutusele, kui see on asjakohane;
- (e) kontaktpunkt.

Võrguoperaator teeb kättesaadavaks esimeses lõigus osutatud teabe, mis puudutab seoses tema füüsilise taristuga kavandatud ehitustöid. Seda tuleb teha niipea, kui teave on võrguoperaatorile kättesaadav, ning igal juhul ja loa vajalikkuse korral hiljemalt kolm kuud enne loataotluse esmakordset esitamist pädevatele asutustele.

Operaatoritel on õigus saada taotluse alusel ühtse teabepunkti kaudu juurdepääs esimeses lõigus osutatud miinimumteabele elektroonilisel kujul. Teabele juurdepääsu saamise taotluses tuleb täpsustada, millises piirkonnas kavatakse taotluse esitanud operaator väga suure läbilaskevõimega võrgu elemente või sellega seotud vahendeid kasutusele võtta. Taotletud teave tehakse proportsionaalsetel, mittediskrimineerivatel ja läbipaistvatel tingimustel kättesaadavaks 1 nädala jooksul alates teabetaotluse kättesaamise kuupäevast. Juurdepääsu miinimumteabele võib piirata ainult sellises ulatuses, mis on vajalik, et tagada võrkude turvalisus ja terviklikkus, riiklik julgeolek, rahva tervis ja ohutus, konfidentsiaalsus või tegevus- ja ärisaladused.

2. Lõiget 1 ei pea kohaldama teabe suhtes, mis käsitleb ehitustöid, mille maht on väärtuse, suuruse või kestuse poolest piiratud, kui tegemist on elutähtsa riikliku taristuga või riikliku julgeoleku või hädaolukorraga seotud põhjustega. Liikmesriigid määravad korralikult põhjendatud ja proportsionaalsete argumentide põhjal kindlaks ehitustööd, mida tuleks pidada mahu poolest piiratuks või mis on seotud elutähtsa riikliku taristuga, ning hädaolukorrad ja riikliku julgeolekuga seotud põhjused, mille korral oleks teabe andmise kohustuse kohaldamata jätmine õigustatud. Teave selliste ehitustööde kohta, mis on läbipaistvuskohustuse kohaldamisest välja arvatud, avaldatakse ühtse teabepunkti kaudu ja sellest teavitatakse ka komisjoni.

Lubade, sealhulgas trasside rajamise õiguse andmise menetlus

1. Pädevad asutused ei tohi põhjendamatult piirata ega takistada väga suure läbilaskevõimega võrgu elementide ega sellega seotud vahendite kasutuselevõttu ega muuta seda majanduslikult vähem atraktiivseks. Liikmesriigid tagavad, et õigusnormid, mis reguleerivad väga suure läbilaskevõimega võrgu elementide või sellega seotud vahendite kasutuselevõtuks vajalike lubade, sealhulgas trasside rajamise õiguse andmise suhtes kehtivaid tingimusi ja menetlusi, on kogu riigi territooriumil ühtsed.

2. Pädevad asutused teevad ühtse teabepunkti kaudu elektrooniliselt kättesaadavaks kogu teabe lubade, sealhulgas trasside rajamise õiguse andmise suhtes kehtivate tingimuste ja menetluste kohta, sealhulgas teabe erandite kohta, mida kohaldatakse mõnede või kõigi siseriikliku või liidu õiguse kohaselt nõutavate lubade või trasside rajamise õiguste suhtes.

3. Igal operaatoril on õigus esitada ühtse teabepunkti kaudu elektrooniliselt taotlusi loa või trassi rajamise õiguse saamiseks ning saada teavet oma taotluse staatuse kohta.

4. Pädev asutus lükkab loa, sealhulgas trassi rajamise õiguse taotluse tagasi 15 tööpäeva jooksul alates taotluse saamisest, kui taotluse esitanud operaator ei ole teinud selle taotluse kohta ühtse teabepunkti kaudu kättesaadavaks miinimumteavet vastavalt artikli 6 lõike 1 esimesele lõigule.

5. Pädev asutus annab loa, välja arvatud trassi rajamise õiguse, või keeldub selle andmisest nelja kuu jooksul alates täieliku lootaotluse kättesaamise kuupäevast.

Pädev asutus teeb loa või trassi rajamise õiguse taotluse täielikkuse kindlaks 15 päeva jooksul alates taotluse kättesaamisest. Kui pädev asutus ei palu taotlejal esitada kõnealuse ajavahemiku jooksul puuduvat teavet, loetakse taotlus täielikuks.

Esimene ja teine lõik ei piira menetluste nõuetekohaseks läbiviimiseks kehtestatud muude selliste konkreetsete tähtaegade või kohustuste kohaldamist, mis kehtivad lubade andmise menetluse, kaasa arvatud kaebemenetluse suhtes vastavalt liidu õigusele või liidu õigusega kooskõlas olevatele siseriiklikele õigusaktidele.

Pädev asutus võib esimeses lõigus ja lõikes 6 osutatud nelja kuu pikkust tähtaega erandkorras ja liikmesriigi esitatud põhjenduse alusel omal algatusel pikendada. Pikendamine peab olema võimalikult lühike. Liikmesriigid esitavad sellise pikendamise põhjused, avaldavad need eelnevalt ühtsete teabepunktide kaudu ja teatavad neist komisjonile.

Loa või trassi rajamise õiguse andmisest keeldumise korral tuleb seda nõuetekohaselt põhjendada objektiivsete, läbipaistvate, mittediskrimineerivate ja proportsionaalsete kriteeriumide alusel.

6. Kui väga suure läbilaskevõimega võrkude elementide või nendega seotud vahendite kasutuselevõtuks on lisaks lubadele vaja õigust rajada trasse riigivara või eraomandi kohale või alla, annavad pädevad asutused erandina direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 43 lõike 1 punktist a sellised trasside rajamise õigused 4 kuu jooksul alates taotluse kättesaamise kuupäevast.

7. Kui pädev asutus ei ole lõike 5 esimeses lõigus viidatud nelja kuu pikkuse tähtaja jooksul vastanud ja kui sellist tähtaega ei ole lõike 5 neljanda lõigu kohaselt pikendatud, loetakse luba antuks. See kehtib ka lõikes 6 osutatud trasside rajamise õiguse kohta.

8. Komisjon määrab rakendusaktiga kindlaks väga suure läbilaskevõimega võrkude elementide või nendega seotud vahendite liigid, mille suhtes ei kohaldata ühtegi lubade

andmise menetlust käesoleva artikli tähenduses. See rakendusakt võetakse vastu kooskõlas artiklis 13 osutatud kontrollimenetlusega.

9. Pädev asutus ei sea lõikes 8 osutatud elementide kasutuselevõtu eeltingimuseks individuaalse linnaplaneerimisalase loa või muu individuaalse eelneva loa olemasolu. Erandina võivad pädevad asutused nõuda luba väga suure läbilaskevõimega võrkude elementide või nendega seotud vahendite kasutuselevõtuks, kui tegemist on siseriikliku õiguse kohaselt kaitstavate arhitektuuriliselt, ajalooliselt, religiooni või looduse seisukohast väärtuslike hoonete või kohtadega või kui see on vajalik avaliku ohutuse huvides.

10. Väga suure läbilaskevõimega võrkude elementide või nendega seotud vahendite kasutuselevõtuks vajalike lubade, välja arvatud trasside rajamise õiguse suhtes ei kohaldata mingeid lõive ega tasusid, mis on suuremad kui haldustasud, mis on *mutatis mutandis* sätestatud direktiivi (EL) 2018/1972 artiklis 16.

11. Operaator, kes on kannatanud kahju, sest lõigete 5 ja 6 kohastest tähtaegadest ei ole kinni peetud, on õigus saada tekitatud kahju eest hüvitist vastavalt siseriiklikule õigusele.

Artikkel 8

Hoonesisene füüsiline taristu ja valguskaabel

1. Kõik lõppkasutaja asukohas asuvad hooned, kaasa arvatud ühisomandis olevad elemendid, mis on uued või oluliselt rekonstrueeritud ja mille ehitusloa taotlused on esitatud pärast [JÕUSTUMINE + 12 KUUD], peavad olema varustatud valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristuga kuni võrgu lõpp-punktideni ja hoonesisese valguskaabliga.

2. Kõik uued või oluliselt rekonstrueeritud korterelamud, mille ehitusloa taotlused on esitatud pärast [JÕUSTUMINE + 12 KUUD], peavad olema varustatud juurdepääsupunktiga.

3. Kõik lõppkasutaja asukohas asuvad hooned, kaasa arvatud nende ühisomandis olevad osad, mida oluliselt rekonstrueeritakse direktiivi 2010/31/EL artikli 2 punkti 10 tähenduses, peavad hiljemalt [JÕUSTUMINE + 12 KUUD] olema varustatud valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristuga kuni võrgu lõpp-punktideni ja hoonesisese valguskaabliga. Juurdepääsupunktiga peavad olema varustatud ka kõik korterelamud, mida oluliselt rekonstrueeritakse direktiivi 2010/31/EL artikli 2 punkti 10 tähenduses.

4. Liikmesriigid võtavad lõigete 1, 2 ja 3 rakendamiseks vajalikud asjaomased standardid või tehnilised kirjeldused vastu enne [JÕUSTUMINE + 9 KUUD]. Neis standardites või tehnilistes kirjeldustes tuleb sätestada vähemalt järgmine:

- (a) hoone juurdepääsupunkti tehniline kirjeldus ja valguskaabli liidese tehniline kirjeldus;
- (b) kaabli tehniline kirjeldus;
- (c) pistikupesade tehniline kirjeldus;
- (d) torude või mikrokanalite tehniline kirjeldus;
- (e) tehnilised kirjeldused, mida on vaja, et hoida ära elektrikaablite häired;
- (f) minimaalne painderaadius.

5. Käesoleva artikli kohaselt varustatud hoonetele võib anda nn valguskaablivalmiduse märgise.

6. Liikmesriigid loovad enne [JÕUSTUMINE + 12 KUUD] sertifitseerimiskavad, et tõendada vastavust lõikes 4 osutatud standarditele või tehnilistele kirjeldustele ja taotleda lõikes 5

sätestatud valguskaablivalmiduse märgist. Liikmesriigid seavad lõigetes 1 ja 2 osutatud ehituslubade väljaandmise tingimuseks käesolevas lõikes osutatud standardite või tehniliste kirjelduste järgimise sertifitseeritud katsearuande alusel.

7. Lõikeid 1, 2 ja 3 ei kohaldata teatavat liiki hoonete, eeskätt ühepereelamute suhtes, mille puhul on nende lõigete järgimine objektiivsetest elementidest lähtudes ebaproportsionaalne eelkõige üksik- või ühisomanike kulude poolest.

8. Lõikeid 1, 2 ja 3 ei pea kohaldama teatavat liiki hoonete, näiteks monumentide, ajalooliste hoonete, sõjaväehhitiste ja riikliku julgeoleku otstarbeliste hoonete eri kategooriate suhtes, nagu need on siseriiklikus õiguses määratletud. Liikmesriigid nimetavad sellised hoonete liigid, lähtudes nõuetekohaselt põhjendatud ja proportsionaalsetest argumentidest. Teave selliste hooneliikide kohta avaldatakse ühtse teabepunkti kaudu ja sellest teavitatakse ka komisjoni.

Artikkel 9

Juurdepääs hoonesisesele füüsilisele taristule

1. Kui lõike 3 esimesest lõigust ei tulene teisiti, on igal üldkasutatava elektroonilise side võrgu pakkujal õigus rajada oma kuludega oma võrk kuni juurdepääsupunkti.

2. Kui lõikes 3 ei ole sätestatud teisiti, on igal üldkasutatava elektroonilise side võrgu pakkujal õigus saada juurdepääs olemasolevale hoonesisesele füüsilisele taristule, et võtta kasutusele väga suure läbilaskevõimega võrgu elemente, kui dubleerimine on tehniliselt võimatu või majanduslikult ebatõhus.

3. Juurdepääsupunkti ja hoonesisese füüsilise taristu kasutamise õiguse omanik rahuldab kõik üldkasutatavate elektroonilise side võrkude pakkujate põhjendatud taotlused juurdepääsu saamiseks juurdepääsupunktile ja hoonesisesele füüsilisele taristule õiglastel ja mittediskrimineerivatel tingimustel, sealhulgas hinna osas, kui see on asjakohane.

Juurdepääsupunkti ja hoonesisese füüsilise taristu kasutamise õiguse omanik võib keelduda juurdepääsu andmisest, kui juurdepääsu hoonesisesele valguskaablile pakutakse vastavalt kohustustele, mis on kehtestatud direktiivi (EL) 2018/1972 II jaotise II–IV peatüki alusel, või kui see on tehtud kättesaadavaks õiglastel, mõistlikel ja mittediskrimineerivatel tingimustel, sealhulgas hinna osas.

4. Kättesaadava valguskaablivalmidusega hoonesisese füüsilise taristu puudumise korral on igal üldkasutatava elektroonilise side võrgu pakkujal õigus lõpetada oma võrk abonendi nõusoleku korral abonendi ruumides, tingimusel et mõju kolmandate isikute eraomandile on võimalikult väike.

5. Käesolev artikkel ei piira juurdepääsupunkti või hoonesisese füüsilise taristu omaniku omandiõigust, kui selle taristu või juurdepääsupunkti kasutamise õiguse omanik ei ole selle taristu või punkti omanik, ning kolmandate isikute (nagu maaomanike ja hoonete omanike) omandiõigust.

6. Pärast seda, kui komisjon on konsulteerinud vajaduse korral asjaomaste sektorite sidusrühmade, riikide vaidluste lahendamise organite ja muude pädevate liidu organite või asutustega, võib ta anda tihedas koostöös BERECiga suuniseid käesoleva artikli kohaldamiseks.

Artikkel 10

Ühtsete teabepunktide digitaliseerimine

1. Ühtsed teabepunktid teevad kättesaadavaks asjakohased digivahendid näiteks veebiportaalide, digiplatvormide või digirakenduste kujul, et kõiki käesolevas määruses sätestatud õigusi saaks kasutada ja kohustusi täita võrgu kaudu.
2. Vastavalt vajadusele võivad liikmesriigid omavahel ühendada või täielikult või osaliselt integreerida mitu lõikes 1 osutatud ühtsete teabepunktide tööd toetavat digivahendit.
3. Liikmesriigid loovad ühtse riikliku digitaalse kontaktpunkti, mis sisaldab ühtset kasutajaliidest, mis tagab sujuva juurdepääsu digitaliseeritud ühtsetele teabepunktile.

Artikkel 11

Vaidluste lahendamine

1. Ilma et see piiraks võimalust pöörduda kohtusse, on igal asjaosalisel õigus pöörduda artikli 12 kohaselt loodud pädeva riikliku vaidluste lahendamise organi poole vaidlusküsimusega, mis võib tekkida:

- (a) kui keeldutakse juurdepääsu andmisest olemasolevale taristule või kui konkreetsetes tingimustes, sealhulgas hinnas ei ole jõutud kokkuleppele ühe kuu jooksul alates artikli 3 kohase juurdepääsutaotluse kättesaamise kuupäevast;
- (b) seoses artiklites 4 ja 6 sätestatud õiguste ja kohustustega, kaasa arvatud juhul, kui taotletud teavet ei ole esitatud 15 päeva jooksul pärast artikli 4 kohase taotluse esitamist ja ühe nädala jooksul pärast artikli 6 kohase taotluse esitamist;
- (c) kui artikli 5 lõike 2 kohase ehitustööde koordineerimise asjus ei jõuta kokkuleppele ühe kuu jooksul alates ehitustööde koordineerimise ametliku taotluse kättesaamise kuupäevast või
- (d) kui artikli 9 lõikes 2 või 3 osutatud hoonesisesele füüsilisele taristule juurdepääsu asjus ei jõuta kokkuleppele ühe kuu jooksul alates ametliku juurdepääsutaotluse kättesaamise kuupäevast.

2. Võttes täielikult arvesse proportsionaalsuse põhimõtet ja komisjoni suunistes esitatud põhimõtteid, teeb lõikes 1 osutatud riiklik vaidluste lahendamise organ siduva otsuse vaidluse lahendamise kohta hiljemalt:

- (a) lõike 1 punktis a osutatud vaidluste puhul nelja kuu jooksul alates vaidluse lahendamise taotluse kättesaamise kuupäevast;
- (b) lõike 1 punktides b, c ja d osutatud vaidluste puhul ühe kuu jooksul alates vaidluse lahendamise taotluse kättesaamise kuupäevast.

Neid tähtaegu võib pikendada ainult erandlike asjaolude korral.

3. Lõike 1 punktides a, c ja d osutatud vaidluste puhul võib riikliku vaidluste lahendamise organi otsus seisneda õiglaste ja mõistlike tingimuste, sealhulgas hinna kehtestamises, kui see on asjakohane.

Kui vaidlus on seotud juurdepääsuga mõne operaatori taristule ja riiklikuks vaidluste lahendamise organiks on riigi reguleeriv asutus, võetakse arvesse direktiivi (EL) 2018/1972 artiklis 3 sätestatud eesmärke, kui see on asjakohane.

4. Käesolevas artiklis sätestatud õigusnormid täiendavad Euroopa Liidu põhiõiguste harta⁴⁷ artikli 47 kohaseid õiguskaitsevahendeid ja -menetlusi ega piira nende kohaldamist.

Artikkel 12

Pädevad asutused

1. Iga riiklikule vaidluste lahendamise organile antud ülesande võtab enda peale üks või mitu pädevat asutust, mis võivad olla olemasolevad asutused.
 2. Riiklik vaidluste lahendamise organ on juriidiliselt eraldiseisev ja funktsionaalselt sõltumatu kõigist võrguoperaatoritest ja kõigist avaliku sektori asutustest, kelle omandis või kontrolli all on vaidlusalune füüsiline taristu. Kui võrguoperaatorid on jäänud liikmesriigi omandisse või kontrolli alla, tagavad need liikmesriigid, et riiklike vaidluste lahendamise menetlustega seotud ülesanded ja ühtse teabepunkti ülesanded on ka tegelikult struktuuriliselt lahus omandi või kontrolliga seotud tegevusest.
 3. Riiklik vaidluste lahendamise organ võib võtta talle määratud ülesannete täitmise eest tasu.
 4. Kõik isikud, keda vaidlus puudutab, teevad riikliku vaidluste lahendamise organiga täielikult koostööd.
 5. Artiklites 3–8 ja 10 osutatud ühtse teabepunkti ülesandeid täidab üks või mitu pädevat asutust, kelle liikmesriik on määranud vastavalt vajadusele riiklikul, piirkondlikul või kohalikul tasandil. Nende ülesannete täitmise kulude katmiseks võib ühtsete teabepunktide kasutamise eest võtta tasu.
 6. Lõiget 2 kohaldatakse *mutatis mutandis* ühtse teabepunkti ülesandeid täitvate pädevate asutuste suhtes.
 7. Pädevad asutused teostavad oma õigusi erapooletult, läbipaistvalt ja õigeaegselt. Liikmesriigid tagavad, et neil on neile määratud ülesannete täitmiseks vajalikud tehnilised, rahalised ja inimressursid.
 8. Liikmesriigid avaldavad iga pädeva asutuse ülesanded ühtse teabepunkti kaudu; seda eriti juhul, kui need ülesanded määratakse mitmele pädevale asutusele või kui määratud ülesanded on muutunud. Vajaduse korral konsulteerivad pädevad asutused üksteisega ühist huvi pakkuvates küsimustes ja teevad koostööd.
 9. Liikmesriigid teatavad komisjonile hiljemalt [JÕUSTUMISKUUPÄEV] iga pädeva asutuse nime, kes käesoleva artikli kohaselt täidab käesoleva määruse kohaseid ülesandeid, ja tema konkreetse vastutusala ning annavad teada kõigist muudatustest selles teabes enne sellise määramise või muudatuse jõustumist.
 10. Pädevate asutuste kõigi otsuste peale võib kooskõlas siseriikliku õigusega esitada apellatsioonkaebuse täiesti sõltumatule apellatsioonivõimelisele organile, sh kohtuorganile. Käesoleva lõike kohaste kaebuste suhtes kohaldatakse *mutatis mutandis* direktiivi (EL) 2018/1972 artiklit 31.
- Esimese lõigu kohane kaebuse esitamise õigus ei piira poolte õigust esitada vaidlus lahendamiseks liikmesriigi pädevasse kohtusse.

Artikkel 13

Komiteemenetlus

⁴⁷ Euroopa Liidu põhiõiguste harta (ELT C 326, 26.10.2012, lk 391–407).

1. Komisjoni abistab direktiivi (EL) 2018/1972 artikli 118 lõikega 1 loodud sidekomitee. Nimetatud komitee on komitee määruse (EL) nr 182/2011 tähenduses.
2. Käesolevale lõikele viitamisel kohaldatakse määruse (EL) nr 182/2011 artiklit 5.

Artikkel 14

Karistused ja hüvitised

Liikmesriigid kehtestavad karistusnormid, sealhulgas trahvide ja vajaduse korral muude kui kriminaalõiguslike eelnevalt kindlaks määratud või perioodiliste karistuste kohta, mida kohaldatakse käesoleva määruse ja artiklis 12 osutatud pädevate asutuste poolt käesoleva määruse alusel tehtud siduva otsuse rikkumise korral, ning võtavad kõik vajalikud meetmed, et tagada kõnealuste normide rakendamine. Ettenähtud karistused peavad olema asjakohased, tõhusad, proportsionaalsed ja hoiatavad.

Liikmesriigid kehtestavad õigusnormid piisava rahalise hüvitise maksmise kohta isikutele, kes on kandnud käesolevas määruses sätestatud õiguste kasutamise tõttu kahju.

Artikkel 15

Aruanded ja seire

1. Hiljemalt [JÕUSTUMISE KUUPÄEV + 5 AASTAT] esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande käesoleva määruse rakendamise kohta. Aruandes esitatakse käesolevas määruses sätestatud meetmete mõju kokkuvõte ning hinnang selle kohta, kuidas on edenenud käesoleva määrusega seatud eesmärkide täitmine, sealhulgas selle kohta, kas ja kuidas saaks määrus rohkem kaasa aidata digikümneni poliitikaprogrammi 2030 kehtestamise otsuses sätestatud ühenduvuseesmärkide saavutamisele.

2. Selleks võib komisjon nõuda liikmesriikidelt teavet, mis tuleb esitada asjatute viivitusteta. Eeskätt panevad liikmesriigid tihedas koostöös komisjoniga direktiivi (EL) 2018/1972 artikliga 118 loodud sidekomitee kaudu hiljemalt [JÕUSTUMISE KUUPÄEV + 12 KUUD] paika näitajad, mille alusel nõuetekohaselt jälgida käesoleva määruse kohaldamist, ja mehhanismi, mis tagaks regulaarse andmete kogumise ja nende kohta komisjonile aruannete esitamise.

Artikkel 16

Üleminekumeetmed

Kui liikmesriigid on võtnud direktiivi 2014/61/EL kohaselt või enne selle jõustumist, kuid sellega kooskõlas vastu siseriiklikud meetmed, milles on käsitletud väga suure läbilaskevõimega võrgu elementide või nendega seotud vahendite kasutuselevõtu kategooriaid, mille suhtes ei kohaldata lubade andmise menetlusi artikli 7 tähenduses, jätkatakse nende meetmete kohaldamist kuni hakatakse kohaldama käesoleva määruse artikli 7 lõikes 8 sätestatud rakendusakti.

Artikkel 17

Kehtetuks tunnistamine

1. Direktiiv 2014/61/EL tunnistatakse kehtetuks.
2. Viiteid kehtetuks tunnistatud direktiivile käsitatakse viidetena käesolevale määrusele ning neid loetakse vastavalt lisas esitatud vastavustabelile.

Artikkel 18

Jõustumine ja kohaldamine

1. Käesolev määrus jõustub kahekümnendal päeval pärast selle avaldamist *Euroopa Liidu Teatajas*.

2. Seda kohaldatakse alates [6 kuud pärast jõustumist].

Käesolev määrus on tervikuna siduv ja vahetult kohaldatav kõikides liikmesriikides.

Brüssel,

Euroopa Parlamendi nimel
president

Nõukogu nimel
eesistuja